

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Opracowała: Joanna Sanik

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Spis treści

1. Wstęp oraz podstawy prawne opracowania gminnego programu rewitalizacji	2
2. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji	7
3. DIAGNOZA NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	14
3.1. Zasoby przyrodnicze Gminy	18
3.2. Zabytki na terenie Gminy	25
4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego - metodologia	28
4.1. Demografia	29
4.2. Pomoc społeczna	36
4.3. Bezrobocie	44
4.4. Bezpieczeństwo publiczne	53
4.4.1. Przestępczość	53
4.4.2. Wykroczenia	55
4.5. Frekwencja wyborcza	56
4.6. Oświata	58
4.7. Przedsiębiorczość	59
4.8. Strefa środowiskowa	61
4.9. Sfera techniczna	64
5. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych	67
6. Obszar rewitalizacji	75
6.1. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	76
6.2. Lokalne potencjały wyznaczonych podobszarów	81
7. Wizja obszaru	82
8. Cele i kierunki działania	83
9. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	85
9.1. Przedsięwzięcia podstawowe	85
9.2. Projekty uzupełniające	93
10. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	93
10.1. Mechanizmy integracji	94
10.2. Komplementarność oraz powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe	95
11. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA	103
12. System monitoringu i oceny gminnego programu rewitalizacji	104
13. Opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy	109
14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH	112
15. ZMIANY W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	113

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

15.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	113
15.2.Zmiany w planie ogólnym gminy.....	113
15.3.Niezbędne zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	113
15.4.wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	113
17.Spis tabel	113

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

1. WSTĘP ORAZ PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony kompleksowo, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Działania te są skoncentrowane terytorialnie co oznacza, że dotyczą wybranego, niewielkiego obszaru gminy. Rewitalizacją nie są pojedyncze inwestycje lub działania, takie jak remont drogi, przebudowa budynku, otwarcie nowego przedsiębiorstwa. Podstawą wszystkich działań rewitalizacyjnych jest odpowiedź na problemy społeczne, zaś działania w sferze planistycznej, technicznej, środowiskowej lub gospodarczej mają charakter uzupełniający. Procesu rewitalizacji nie prowadzi wyłącznie Gmina – udział w niej biorą interesariusze.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy; organy władzy publicznej;
- 6) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Zgodnie z art. 3 ust.1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), zwanej dalej ustawą, przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne. Rolą Gminy jest koordynacja i odpowiednie zaprogramowanie tego procesu.

Partycypacyjny charakter rewitalizacji polega na tym, że proces ten programuje się, prowadzi i ocenia przy zapewnieniu aktywnego udziału interesariuszy. Służą temu m.in. konsultacje społeczne. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek sporządzony jest dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego zgodnie z zapisami ustawy i przyjętego uchwałą Nr XI/93/25 Rady Gminy Gródek z dnia 28 kwietnia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Gródek (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2025 r. poz. 2150). Gmina przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji (zwanego dalej także GPR lub Programem) wyznacza dwa obszary. Obszar zdegradowany to fragment jej terytorium, na którym kumulują się problemy społeczne, a także przestrzenne, techniczne, środowiskowe i gospodarcze. Ta część obszaru zdegradowanego, który gmina zamierza rewitalizować, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Rewitalizacja jest procesem ciągłym – oceniając i aktualizując GPR gmina może dojść do wniosku, że działań rewitalizacyjnych wymaga inny fragment obszaru zdegradowanego. Wówczas proces dla tego obszaru rozpoczyna się od uchwalenia GPR. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, dokonano diagnozy społeczno-gospodarczej gminy z podziałem całego jej terytorium na odrębne podobszary.

Ustawa definiuje zawartość gminnego programu rewitalizacji. Dokument taki musi zawierać w szczególności (art. 15 ust. 1 ustawy):

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
- 2) opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy, w tym strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, oraz strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- 3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1;
- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
 - a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

- b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, o których mowa w pkt 4;
- 6) mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- 8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- 9) opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji;
- 10) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- 11) określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
- 12) określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3;
- 13) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;
- 14) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
 - a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy;
 - b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany;
 - c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.
- 15) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku - z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Zgodnie z dokumentem „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” poza opisem elementów programu wynikających z ustawy o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji wymaga:

- ✓ przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu programu w ramach procesu opracowywania programu;
- ✓ szerszego uzasadnienia oraz wskazania siły powiązań i efektywności oddziaływania danego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego na obszar rewitalizacji w przypadku przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych poza nim.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079 z późn. zm.) elementami strategii IIT, a zatem w konsekwencji również gminnego programu rewitalizacji są:

- 1) synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- 2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
- 3) lista projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
- 4) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (PL Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 231/159 z 2021 r.) wymienia następujące elementy strategii terytorialnych:

- a) obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia;
- b) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- c) opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru;
- d) opis udziału partnerów zgodnie z art. 8 w przygotowaniu strategii i jej realizacji.

2. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Dokument niniejszy jest spójny z dokumentami strategicznymi:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025

Cele programu to między innymi:

- Promocję zdrowego stylu życia i zachęcanie do różnorodnych form aktywności mieszkańców (bez środków uzależniających);
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców;

Przewidziane rezultaty realizacji Programu to między innymi łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu.

Są to cele, zadania i ich rezultaty tożsame z przewidzianymi w Gminnym Programie Rewitalizacji. Myślą przewodnią GPR jest minimalizacja negatywnych zjawisk społecznych, a do takich należą patologie związane z nadużywaniem alkoholu oraz towarzyszących negatywnych zjawisk sfery gospodarczej, funkcjonalno-użytkowej, środowiskowej i technicznej.

Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania - Puszcza Knyszyńska 2023-2027

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Jednym z celów Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania – Puszcza Knyszyńska (zwanej dalej (LSR) jest zwiększenie dostępu do usług społecznych i kulturalnych oraz integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności LGD Puszcza Knyszyńska, w tym osób młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji adresowany do społeczności lokalnej, w tym do grup defaworyzowanych, uzupełnia możliwości rozwoju obszaru.

Opracowana analiza SWOT wykazała, iż na obszarze występuje szereg negatywnych zjawisk społecznych takich jak: niski poziom aktywności dużej części mieszkańców oraz słabe więzi społeczne; dużą liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; niewystarczającą infrastrukturę integracji społecznej i aktywizacji społeczno-zawodowej; niewystarczającą lub niedoposażoną infrastrukturę kulturalną, szczególnie w odległych od centrów gmin wsiach.

Odpowiedzią na te wyzwania analizy SWOT są działania zaplanowane w przedsięwzięciach: 2.4. Włączenie społeczne osób młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji poprzez aktywizację społeczno-zawodową i aktywną integrację, 2.5. Aktywny i świadomy mieszkaniec obszaru LGD Puszcza Knyszyńska, 2.6. Wspieranie osób w niekorzystnej sytuacji poprzez realizację usług opiekuńczych, 2.7. Wsparcie rodzin w społeczności lokalnej, gdzie szczególny nacisk zostanie położony na wsparcie grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na obszarze LGD Puszcza Knyszyńska. Uzupełnieniem wymienionych obszarów wsparcia będzie Przedsięwzięcie 2.3 Rozwój lokalnej edukacji i kształcenia dzieci i młodzieży mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z terenów wiejskich i zapewniających im lepszy start w dorosłe życie. Uzupełnieniem są także Przedsięwzięcia 1.4. Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna i 2.2. Rozwój publicznej infrastruktury kulturalnej i społecznej, gdzie premiowane będzie zastosowanie elementów poprawiających dostępność infrastruktury publicznej dla grup osób z niepełnosprawnościami.

GPR jest zgodny z przedsięwzięciem 1.5 zawartym w LSR, który brzmi: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych. W zakresie Fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych LSR przewiduje realizację projektów rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcie wspierać będzie projekty w następującym zakresie: organizowanie i urządzenie miejsc aktywności lokalnej (lub innych tego typu miejsc, lokali, instytucji sprzyjających integracji mieszkańców i pobudzających ich aktywność na rzecz działań dla lokalnej społeczności); remont, urządzenie lub aranżacja podwórek i innych przestrzeni o charakterze publicznym w celu wykreowania przyjaznych zielonych przestrzeni sprzyjających integracji mieszkańców; działania służąceżywieniu gospodarczemu obszaru

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

rewitalizacji; działania nakierowane na poprawę dostępności (m.in. usuwanie barier architektonicznych i innych utrudniających funkcjonowanie osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze rewitalizacji); zwiększanie mikroretencji w obszarach zurbanizowanych, powiększanie przestrzeni biologicznie czynnych, tworzenie instalacji spowalniających spływ wody, „zazielenianie” przestrzeni publicznej, zwiększanie liczby drzew i krzewów; działania poprawiające estetykę przestrzeni publicznych służących celom społecznym, z wykorzystaniem partycypacyjnego planowania przestrzeni publicznych gmin.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Gmina nie posiada aktualnego dokumentu

Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Gródek na lata 2025-2029

Celem wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Gródek na lata 2025-2029 jest wdrożenie racjonalnej polityki mieszkaniowej zmierzającej do zwiększenia możliwości zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców Gminy, poprawy stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Gminy, określenia polityki czynszowej zapewniającej utrzymanie zasobu w należyтым stanie technicznym oraz zwiększenia efektywności zarządzania mieszkaniowym zasobem Gminy.

Dokument jest spójny z GPR. Oba dokumenty dotyczą problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania mieszkańców będących w sytuacji kryzysowej w tym mieszkańców obszarów rewitalizacji. Prawidłowa gospodarka mieszkaniowa przyczyni się do zapewnienia mieszkań osobom najuboższym, które nie mają możliwości finansowych najmu od osób fizycznych lub zakupu własnego lokum. Jednocześnie Gmina w ramach realizacji Programu dążyć będzie do poprawy standardu zamieszkania w udostępnianych mieszkaniach.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

KIERUNKI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY I ZAGOSPODAROWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Zakłada się: zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy, ochronę i wzbogacanie jego walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej

Nastąpi natomiast potrzeba zmiany jakościowej zasobów mieszkaniowych jak też wymiana budynków zużytych technicznie. Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- modernizacja, wymiana i uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, wyznaczenie terenów budowlanych w Gródku,
- zabezpieczenie środków budżetowych na właściwe utrzymanie istniejącego budownictwa komunalnego i w miarę możliwości prywatyzować go,
- rozwój systemów infrastruktury technicznej podnoszących standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności,
- przyjmowania do zasobów komunalnych mieszkań prywatnych opuszczonych lub których stan jest zagrożony, a właściciele nie posiadają środków finansowych na ich remonty,

Usługi

Obsługa ludności w zakresie usług podstawowych:

- oświaty,
- zdrowia,
- kultury,
- sportu,
- handlu,
- rzemiosła,

odbywać się będzie na terenie gminy, przy założeniu polepszania ich jakości.

Przy wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wystąpi konieczność zabezpieczenia miejsc ludziom starym w domach opieki społecznej, szczególnie problem ten dotyczy ludzi samotnych.

Główne zadania w zakresie usług podstawowych to:

- rozwój usług komunalnych,
- zwiększenie terenów usługowych oraz terenów wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego pod kątem rozszerzenia funkcji użytkowej oraz zmiany przeznaczenia w zależności od potrzeb i warunków urbanistycznych i przyrodniczych,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- stwarzanie warunków do rozwoju nowych urządzeń, obiektów usługowych z zakresu: handlu, gastronomii, rzemiosła, turystyki i wypoczynku oraz innych wynikających z zapotrzebowania ludności.

Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego Gminy

Rozwój turystyki

Zgodnie ze Studium walory środowiska przyrodniczego, Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, zbiornik rekreacyjno-retencyjny w Zarzeczanach, czyste środowisko, stwarzają możliwości rozwoju wypoczynku i turystyki.

Instrumenty polityki przestrzennej do realizacji turystyki i wypoczynku to między innymi:

- przygotowanie bazy noclegowej wraz z urządzeniami towarzyszącymi dla rozwoju turystyki we wsiach najatrakcyjniej położonych zarówno w okolicach lasów jak i zbiorników wodnych,
- rozwój turystyki kwalifikowanej jak np. jeździectwo.

Kierunki rozwoju obszarów usług turystyki i wypoczynku.

Na terenach wsi Borki i Zasady między innymi:

- realizacja niezbędnych urządzeń związanych z funkcją turystyczną trasy oraz możliwość wprowadzenia nowych tras wysokiej wartości krajobrazowej,
- adaptację istniejącej substancji budowlanej bądź jej rekonstrukcji z przeznaczeniem na funkcje związane z turystyką i edukacją krajoznawczą,

Kierunki działania i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy

Na władzach samorządowych gminy spoczywa obowiązek inspirowania i koordynacji działań, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych, zmierzających do realizacji celów rozwoju gminy, w związku z tym uznaje się za pożądane:

- tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie poprzez stosowanie ulg podatkowych,
- zróżnicowanie opłat za korzystanie ze środowiska,
- tworzenie zasobów gruntów komunalnych dla lokalizacji pożądanych podmiotów,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- promocji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na obszarze gminy, w szczególności skutecznego funkcjonowania instytucji wspierających biznes,

W dokumencie przewidziano, iż na terenie Gminy konieczny jest rozwój mieszkalnictwa w tym komunalnego przy jednoczesnej poprawie warunków życia mieszkańców. Jednocześnie niezbędny jest rozwój usług skierowany na osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji (np. osoby starsze, niepełnosprawne). Kierunkiem rozwoju gospodarczego jest natomiast turystyka. Dokument jest zatem zgodny z celami i kierunkiem działania zawartym w GPR, gdzie jako cel główny wyznaczono eliminację bądź minimalizację negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym rozwoju gospodarczym i eliminacji negatywnych zjawisk środowiskowych, technicznych i funkcjonalno-przestrzennych na terenie Gminy.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

Cel strategiczny 1. DYNAMICZNA GOSPODARKA i cele operacyjne:

- 1.1. Przemysły przyszłości;
- 1.2. Podlaski system otwartych innowacji;
- 1.3. Lokalna przedsiębiorczość;
- 1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego;
- 1.5. E-podlaskie;

Cel strategiczny 2. ZASOBNI MIESZKAŃCY i cele operacyjne:

- 2.1. Kompetentni mieszkańcy;
- 2.2. Aktywni mieszkańcy;
- 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości;

Cel strategiczny 3. PARTNERSKI REGION i cele operacyjne:

- 3.2. Kapitał społeczny;
- 3.3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Cele GPR są zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego. Oba dokumenty stawiają na rozwój lokalny co przyczyni się do rozwoju społecznego i wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030

Obszar strategiczny - POMOC SPOŁECZNA I PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU i cel strategiczny - Włączenie społeczne oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin;

II Obszar strategiczny - RODZINA I DZIECKO i cel strategiczny - Wzmocnienie funkcjonowania rodzin i systemu pieczy zastępczej;

III Obszar strategiczny - OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI i cel strategiczny - Poprawa warunków życia osób z niepełnosprawnościami w sferze społecznej i zawodowej; V

Obszar strategiczny - POLITYKA SENIORALNA i cel strategiczny - Wzmocnienie jakości życia osób starszych;

Opracowany GPR jest zatem zgodny ze Strategią...”. Szczególny nacisk kładzie na sferę społeczną i zawarte w nim zadania służyć mają w szczególności osobom będącym w sytuacji kryzysowej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest instrumentem kreacji polityki przestrzennej samorządu województwa odnoszącym odpowiednie ustalenia dokumentów strategicznych, koncepcyjnych, programowych rządowych i samorządowych do przestrzeni województwa.

Cel strategiczny: „Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego, sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego”.

GPR wpisuje się przede wszystkim w następujące cele:

- wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego,

- osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów.

Opracowywany dokument zakłada minimalizację problemów społecznych przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów, przy uwzględnieniu zrównoważonego środowiska, z zachowaniem walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego Gminy.

Ponadto GPR spójny jest z następującymi dokumentami wyższego szczebla:

- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),*
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,*
- *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS2030),*
- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,*
- *Narodowy Plan Rewitalizacji.*

3. DIAGNOZA NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Gmina Gródek to gmina wiejska, położona w środkowo-wschodniej, przygranicznej części województwa podlaskiego, w północno-wschodniej części powiatu białostockiego. Obszar gminy graniczy:

- od północy z gminą Supraśl powiatu białostockiego oraz gminami: Szudziałowo i Krynki powiatu sokólskiego,
- od zachodu z gminą Supraśl i Grabówka powiatu białostockiego,
- od południa z gminami: Zabłudów i Michałowo powiatu białostockiego,
- od wschodu z terytorium Republiki Białorusi.

Gmina Gródek jest największą gminą w województwie podlaskim. Jej obszar zajmuje powierzchnię ok. 429.75 km², co stanowi 14.44% powierzchni powiatu białostockiego oraz 2.14% województwa podlaskiego. Liczba ludności, według stanu na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 4917 osób, przy średniej gęstości zaludnienia 11,44 osób/km². Przyrost naturalny w gminie jest ujemny. Ludność w wieku produkcyjnym gminy stanowi 56,8%, zaś w wieku poprodukcyjnym ponad 27,04%, z tendencją wzrostową.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Podstawowym działem gospodarki gminy i głównym źródłem dochodów jej mieszkańców jest rolnictwo, oparte o indywidualną własność gospodarstw, usługi turystyczne oraz leśnictwo. Obserwuje się powrót do funkcji usługowej na rzecz obsługi rynku lokalnego i szlaku drogowego, co w przeszłości miało już miejsce.

W strukturze gruntów gminy Gródek dominują lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione, oraz użytki rolne. Użytkowanie gruntów według stanu na 31.12.2023 r. kształtuje się jak w poniższej tabeli

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Gródek

grunty rolne ogółem, w tym:	13799
• grunty orne	6238
• łąki trwałe	4505
• pastwiska trwałe	1718
• sady	35
• grunty rolne zabudowane	353
• grunty rolne pod stawami	133
• grunty rolne pod rowami	191
• grunty rolne zadrzewione	281
• nieużytki	345
las i zadrzewienia ogółem, w tym	27652
• lasy	27384
• zadrzewienia	268
grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem, w tym:	1389
• tereny mieszkaniowe	172
• tereny przemysłowe	20
• inne tereny zabudowane	62
• tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	16
• użytki kopalne	39
• drogi	879
• koleje	200
grunty pod wodami ogółem, w tym:	109
• wody płynące	101
• wody stojące	8
tereny różne	26

Zgodnie z https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP na terenie Gminy występuje 69 obszarów zagrożenia powodziowego. Są to:

Tabela 2. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Gródek

Lp	Miejscowość	Rodzaj miejscowości
1	Bagno	kolonia
2	Bielewicz	wieś
3	Bobkowy Hrud	kolonia
4	Bobrowniki	wieś
5	Borki	wieś

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

6	Chomontowce	wieś
7	Czabatarówka	część osady
8	Downiewo	wieś
9	Dzierniakowo	wieś
10	Glejsk	kolonia
11	Gobiaty	wieś
12	Gródek	wieś
13	Gródek- Kolonia	kolonia
14	Grzybowce	wieś
15	Jakubin	wieś
16	Jaryłówka	wieś
17	Józefowo	leśna osada
18	Józefowo	wieś
19	Kołodno	wieś
20	Kolonia Podozierany	kolonia wsi
21	Kolonia Waliły	kolonia wsi
22	Kolonia Wiejki	kolonia wsi
23	Kolonia Wierobie	kolonia wsi
24	Kolonia Wierobin	kolonia wsi
25	Kondycja	osada
26	Kozi Las	osada leśna
27	Królowe Stojło	wieś
28	Królowy Most	osada
29	Kuberka	osada leśna
30	Łużany	wieś
31	Mieleszki	wieś
32	Mieleszki- Kolonia	kolonia
33	Mostowlany	wieś
34	Narejki	wieś
35	Nowosiółki	wieś

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

36	Pałatki	osada leśna
37	Pieszczaniki	wies
38	Piłatowszczyzna	kolonia
39	Płachowszczyzna	część wsi
40	Podozierany	wieś
41	Podzałuki	wieś
42	Przechody	wieś
43	Radunin	wieś
44	Radunin	osada leśna
45	Ruda	kolonia
46	Skroblaki	wieś
47	Skroblaki	osada leśna
48	Słuczanka	wieś
49	Sofipol	wieś
50	Sosnowy Brzeg	część wsi
51	Straszewo	wieś
52	Stryjenszczyzna	kolonia
53	Świsłoszczany	wieś
54	Turowo	osada leśna
55	Waliły	wieś
56	Waliły - Dwór	osada
57	Waliły- Osada	osada
58	Waliły - Stacja	osada
59	Wiejki	wieś
60	Wierobie	wieś
61	Wypalanki	przysiółek wsi
62	Wyżary	leśniczówka
63	Wyżary	osada leśna
64	Załuki	wieś
65	Zarzeczany	wieś

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

66	Zasady	wieś
67	Zielona	wieś
68	Zubki	wieś
69	Zubry	wieś

3.1. ZASOBY PRZYRODNICZE GMINY

Las Cieliczański - rezerwat leśny

Powierzchnia [ha] 370,5800

Gminy (informacja wygenerowana na podstawie Państwowego Rejestru Granic 2024 r.)
Gródek (gmina wiejska).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi, cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym, reprezentowanymi głównie przez grądy z rzadkim w naszych lasach wiązem górskim, bory mieszane i olsy.

Chomontowszczyzna – rezerwat faunistyczny

Powierzchnia [ha] 234,7600

Gminy (informacja wygenerowana na podstawie Państwowego Rejestru Granic 2024 r.)
Gródek (gmina wiejska)

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się wysokim stopniem naturalności, stanowiącym ostoję wolnożyjącego stada żubrów.

Rabinówka- rezerwat faunistyczny

Powierzchnia [ha] 658,5700

Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny lęgowej, a w szczególności populacji cietrzewia na terenie Niecki Gródecko-Michałowskiej.

Jezioro Wiejki - rezerwat wodny

Powierzchnia [ha] 22,5000

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie, ze względów naukowych i dydaktycznych, naturalnego jeziora mezotroficznego, otaczającego je torfowiska oraz występujących na tym terenie rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Powierzchnia [ha] 72 860,1700

Położony jest w województwie podlaskim, w powiecie białostockim na terenie gmin: Czarna Białostocka (15 384,19 ha), Dobrzyniewo Duże (3 552,12 ha), Gródek (14 543,85 ha), Michałowo (2 520,83 ha), Supraśl (12 585,98 ha), Wasilków (3 900,74 ha), w powiecie monieckim na terenie gminy Knyszyn (2 645,57 ha), w powiecie sokólskim na terenie gmin: Janów (1 230,05 ha), Krynki (693,98 ha), Sokółka (3 037,50 ha), Szudziałowo (12 765,36 ha).

Do szczególnych celów ochrony Parku należy:

- 1) ochrona zasobów przyrody Puszczy Knyszyńskiej obejmująca ekosystemy leśne, bagienne, dolin rzecznych oraz inne cenne obszary;
- 2) zachowanie chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt;
- 3) ochrona wartości historyczno-kulturowych Parku;
- 4) ochrona krajobrazu Parku;
- 5) rozwijanie turystyki i rekreacji Parku;
- 6) tworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej.

Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Sokólskie

Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej terenów rozciągających się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej, wyróżniających się rzeźbą terenu, wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

Powierzchnia [ha] 38 209,8000

Położony jest w województwie podlaskim, w powiecie białostockim na terenie gminy Gródek (10 206,62 ha) oraz w powiecie sokólskim na terenie gmin: Krynki (11 868,30 ha), Kuźnica (4 566,31 ha), Sokółka (4 535,12 ha) i Szudziałowo (7 033,45 ha).

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Ostoja Knyszyńska” (kod obszaru: PLH200006)

Powierzchnia [ha] 136 084,4300

Położony na terenie gmin: Sidra (gmina wiejska), Supraśl (gmina miejsko-wiejska), Sokółka (gmina miejsko-wiejska), Szudziałowo (gmina wiejska), Suchowola (gmina miejsko-wiejska), Gródek (gmina wiejska), Dobrzyniewo Duże (gmina wiejska), Knyszyn (gmina miejsko-wiejska), Krynki (gmina miejsko-wiejska), Zabłudów (gmina miejskowiejska), Wasilków (gmina miejsko-wiejska), Jasionówka (gmina wiejska), Czarna Białostocka (gmina miejsko-wiejska), Michałowo (gmina miejsko-wiejska), Dąbrowa Białostocka (gmina miejsko-wiejska), Janów (gmina wiejska), Krypno (gmina wiejska)

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Puszcza Knyszyńska” (kod obszaru: PLB2000003)

Powierzchnia [ha] 139 590,2300

Położony na terenie gmin: Supraśl (gmina miejsko-wiejska), Sokółka (gmina miejsko-wiejska), Szudziałowo (gmina wiejska), Korycin (gmina wiejska), Gródek (gmina wiejska), Dobrzyniewo Duże (gmina wiejska), Knyszyn (gmina miejsko-wiejska), Krynki (gmina miejsko-wiejska), Zabłudów (gmina miejsko-wiejska), Wasilków (gmina miejsko-wiejska), Jasionówka (gmina wiejska), Czarna Białostocka (gmina miejsko-wiejska), Michałowo (gmina miejsko-wiejska), Janów (gmina wiejska)

Pomniki przyrody

Tabela 3. Pomniki przyrody na terenie gminy Gródek

Lp.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
1	11.02.1961	Orzeczenie Wydz. Rol. I Leś. Prez. WRN w B-stoku z dn. 11.02.1961(Dz. Urz. WRN z 30.06.1961)	6 sosen zwyczajnych (<i>Pinus sylvestris</i>)	Gródek	Nowosiółki	Nowosiółki	192	ok. 300 m na S-E od wsi
2	30.06.1967	decyzja Nr Rlop-410b/2/67 Wydz. Rol. I Leś. Prezydium WRN w B-stoku z 30.06.1967 (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 57)	Głaz narzutowy	Gródek	Waliby	Waliby	220/1 i 484	przy drodze polnej, ok. 500m na N - E od wsi
3	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Gródek	Glejsk	Waliby-Stacja	71	na polu właściciela, ok. 200m na W od zabudowań
4	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Lipa drobnolistna 3-pniowa (<i>Tilia cordata</i>)	Gródek	Glejsk	Waliby-Stacja	72	posesja nr 4
5	29.11.1996			Gródek	Gródek	Gródek	1945	przy cerkwi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
		rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)					
6	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Gródek	Gródek	Gródek	1945	przy cerkwi
7	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Gródek	Gródek	Gródek	1945	przy cerkwi
8	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Gródek	Gródek	Gródek	1945	przy cerkwi
9	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>)	Gródek	Gródek	Gródek	1945	przy cerkwi
10	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>)	Gródek	Gródek	Gródek	1945	przy cerkwi
11	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	3 Lipy drobnolistne (<i>Tilia cordata</i>)	Gródek	Podozierany	Podozierany	326/1	posesja nr. 6, na placu dawnej szkoły
12	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	Klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>)	Gródek	Podozierany	Podozierany	326/1	posesja nr. 6, na placu dawnej szkoły
13	29.11.1996	rozp. Nr 10/96 WB z dn. 29.11.1996 (Dz. Urz. WB Nr 38, poz. 137)	3 modrzewie europejskie (<i>Larix decidua</i>)	Gródek	Podozierany	Podozierany	326/2	posesja nr. 6, na placu dawnej szkoły
14	29.12.1978			Gródek	Zubry	Zubry	1160	posesja nr 43

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
		zarz. Nr 47/78 z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)					
15	29.12.1978	zarz. Nr 47/78 z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)	Kasztanowiec zwyczajny (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	Gródek	Zubry	Zubry	1200	posesja nr 22
16	29.12.1978	zarz. Nr 47/78 z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)	5 lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>)	Gródek	Zubry	Zubry	1163	posesja nr 37
17	29.12.1978	zarządzenie Wojewody Białostockiego Nr 47/78 z dnia 29 grudnia 1978 r. (Dz. Urz. WRN w	Aleja drzew - 54 lipy drobnolistne (<i>Tilia cordata</i>)	Gródek	Królowy Most	Downiewo	20, 10/1, 10/6, 11, 12	pas drogi powiatowej od szosy Białystok-Bobrowniki w kierunku Kołodnego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

	Białymstoku z 1979 r. Nr 2, poz. 12), rozporządzenie Nr 14/98 Wojewody Białostockiego z dnia 10 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. WB Nr 25, poz. 277), uchwała Nr XXII/178/16 Rady Gminy Gródek z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 3115), uchwała Nr XXXIII/274/17 Rady Gminy Gródek z dnia 27 września 2017 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 3682), uchwała nr X/89/19 Rady Gminy Gródek z dnia 19 września 2019 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 4571), uchwała nr XXXIX/335/22 Rady Gminy Gródek z dnia 20 września 2022 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 4064), uchwała nr XL/340/22 Rady Gminy Gródek z dnia 28					posesje prywatne, plac cerkwi i plac parafii
--	--	--	--	--	--	--

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
		października 2022 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 4845)						
18	30.12.1986	zarz. Nr 51/86 WB z dn. 30.12.1986 (Dz. Urz. WB Nr 22, poz. 246)	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Gródek	Królowy Most	Downiewo	20	pas drogi powiatowej od szosy Białystok-Bobrowniki w kierunku Kołodnego
19	30.12.1986	zarz. Nr 51/86 WB z dn. 30.12.1986 (Dz. Urz. WB Nr 22, poz. 246)	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Gródek	Królowy Most	Downiewo	20	pas drogi powiatowej od szosy Białystok-Bobrowniki w kierunku Kołodnego
20	30.12.1986	zarz. Nr 51/86 WB z dn. 30.12.1986 (Dz. Urz. WB Nr 22, poz. 246)	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Gródek	Królowy Most	Downiewo	20	pas drogi powiatowej od szosy Białystok-Bobrowniki w kierunku Kołodnego
21	30.12.1986	zarz. Nr 51/86 WB z dn. 30.12.1986 (Dz. Urz. WB Nr 22, poz. 246)	Sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	Gródek	Grzybowce	Grzybowce	89/1	na posesji Grzybowce nr 38/9
22	29.12.1978		6 lip	Gródek		Downiewo	12	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
		zarz. Nr 47/78 z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12), rozporządzenie Nr 14/98 Wojewody Białostockiego z dnia 10 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. WB Nr 25, poz. 277), uchwała Nr XXII/178/16 Rady Gminy Gródek z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3115), uchwała Nr VI/49/24 Rady Gminy Gródek z dnia 28 października 2024 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2024 r. poz. 4980)	2 klony		Królowy Most			na placu parafii prawosławnej

3.2. ZABYTKI NA TERENIE GMINY

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego:

GRÓDEK

- teren części miasta, XVI-XIX w., Nr rej. A-344 z 24.01.2957 r.
- cerkiew cmentarna p.w. Matki Boskiej Opiekuńczej, drewniana, poł. XIX w., A-395 z 11.02.1977 r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- cerkiew parafialna prawosławna p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Gródku (murowana, wzniesiona w latach 1946-1970) wraz z cmentarzem przycerkiewnym w granicach ogrodu, ogrodzeniem i bramą - świątynię wybudowano w miejscu drewnianej cerkwi parafialnej, zbudowanej w 1789 r. i drewnianej dzwonnicy z 1858 r., które spłonęły w 1943 r., A-126 z 9.12.2004 r.
- kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, 1934-1937, otoczenie kościoła w granicach ogrodu, A-152 z 29.05.2006 r.
- cmentarz żydowski, A-113 z 16.02.1995 r.

JARYŁÓWKA

- park dworski, XVIII-XX w., A-338 z 19.12.1991 r.

KRÓLOWY MOST

- cerkiew prawosławna p.w. św. Anny, 1904-1928, A-381 z 5.11.1987 r.
- kaplica rzymskokatolicka p.w. św. Anny, poł. XIX, A-382 z 10.1986 r.

MOSTOWLANE

- cerkiew parafialna prawosławna p.w. św. Apostoła Jana Teologa, drewniana, ok. 1862, A-678 z 21.12.1987 r.
- cerkiew cmentarna prawosławna p.w. św. Kosmy i Damiana, drewniana, k. XVIII wraz z otoczeniem, tj. cmentarzem, A-384 z 21.12.1987 r.

WIEROBIE

- wiatrak holender, drewniany, pocz. XX w., A-408 z 24.10.1966 r.

Zabytki nieruchome niewpisane do rejestru zabytków ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

CHOMONTOWCE

- cmentarz prawosławny

GOBIATY

- cmentarz - zbiorowa mogiła żołnierzy radzieckich poległych w 1941 r. [według *Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gródek* (Maciej Karczewski, Gródek, 2005) - mogiła zbiorowa żołnierzy radzieckich]

GRÓDEK

- cmentarz rzymskokatolicki, parafialny
- teren dawnego cmentarza przykościelnego
- cmentarz prawosławny, parafialny

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- teren dawnego cmentarza ewangelickiego
- teren dawnego cmentarza wojennego żołnierzy rosyjskich
- dom (chałupa) ul. Białostocka nr 12
- dom (chałupa) ul. Białostocka nr 54

JAKUBIN

- park dworski

JARYŁÓWKA

- zespół dworsko - folwarczny

KOŁODNO

- mogiła zbiorowa z 1863 r.

KRÓLOWY MOST

- cmentarz prawosławny

ŁUŻANY

- cmentarz prawosławny d. parafii w Hołówkach (obecnie Białoruś)

MOSTOWLANY

- cmentarz prawosławny parafii p.w. Św. Jana Teologa
- park dworski

NOWOSIÓŁKI

- cmentarz - mogiła wojenna z 1941 roku [według *Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gródek* (Maciej Karczewski, Gródek, 2005) - mogiła wojenna z 1941 roku]
- cmentarz - mogiła wojenna z 1943 roku - lokalizacja nieznana („pomimo bardzo dokładnej penetracji terenowej oraz wywiadów z mieszkańcami wsi Nowosiółki nie udało zlokalizować się mogiły wojennej z 1943 roku” - adnotacja z *Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gródek* (Maciej Karczewski, Gródek 2005)]

RADULIN (aktualnie RADUNIN)

- cmentarz wiejski

WALIŁY

- cmentarz - mogiła wojenna - lokalizacja nieznana,
- park dworski (według Urzędu Gminy Gródek - park dworski w Waliłach-Dworze)

WYŻARY

- cmentarz - mogiła powstańców [według *Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gródek* (Maciej Karczewski, Gródek, 2005) - mogiła zbiorowa z 1863 r.]

ZAŁUKI

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- cmentarz średniowieczny, w XIX wieku wykorzystywany jako epidemiczny.

Zabytki archeologiczne z terenu gminy Gródek wpisane do rejestru zabytków:

GRÓDEK

- 38-91 - nr obszaru AZP, 5 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - grodzisko wczesnośredniowieczne zwane „Górą Zamkową”, C-93 z 28.12.1937 r. i z 27.04.1973 r.

ŁUŻANY

- 37-93 - nr obszaru AZP, 1 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - cmentarzisko kurhanowe wczesnośredniowieczne (21 kurhanów i przestrzeń międzykurhanowa), C-60 z 15.11.2004 r.

ŚWISŁOCZANY

- 38-93 - nr obszaru AZP, 1 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - cmentarzisko kurhanowe (18 kurhanów), C-62 z 1.12.2004 r.

ZAŁUKI

- 37-90 - nr obszaru AZP, 2 - nr stanowiska na obszarze AZP, 1 - cmentarzisko średniowieczne ze stellami, C-76 z 22.12.1977 r.

Niezależnie od powyższego, na terenie gminy znajduje się 199 stanowisk archeologicznych, będących zabytkami archeologicznymi niewpisanymi do rejestru, ujętymi w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

4. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO - METODOLOGIA

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 poz. 278) obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

2. środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

W celu wyodrębnienia obszarów na terenie gminy Gródek o koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej dokonano poprzez porównanie wskaźnika dla danego obszaru ze średnią wartością wskaźnika dla całej gminy.

4.1. DEMOGRAFIA

Zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2023 r. teren gminy Gródek zamieszkiwało 4917 osób i jest to o 7 osób więcej niż w roku 2022, kiedy to liczba ludności wynosiła 4910 osób. Najludniejszym sołectwem jest sołectwo Gródek, które zamieszkuje 2253 mieszkańców.

Tabela 4. Liczba ludności na terenie poszczególnych miejscowości

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Procentowy udział ludności
Bielewiczne	89	1,81
Bobrowniki	96	1,95
Borki	37	0,75

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Procentowy udział ludności
Chomontowce	11	0,22
Downiewo	22	0,45
Dzierniakowo	25	0,51
Glejsk	7	0,14
Gobiaty	4	0,08
Gródek I	1359	27,64
Gródek II	894	18,18
Gródek-Kolonia	24	0,49
Grzybowce	33	0,67
Jaryłówka	4	0,08
Józefowo	10	0,20
Kołodno	62	1,26
Królowe Stojło	20	0,41
Królowy Most	69	1,40
Łużany	39	0,79
Mieleszki	88	1,79
Mieleszki-Kolonia	41	0,83
Mostowlany	13	0,26
Narejki	9	0,18
Nowosiółki	31	0,63
Pieszczaniki	75	1,53
Piłatowszczyzna	18	0,37
Podozierany	79	1,61
Podzałuki	14	0,28
Przechody	32	0,65
Radunin	36	0,73
Ruda	40	0,81
Skroblaki	23	0,47
Słuczanka	67	1,36
Sofipol	71	1,44
Straszewo	42	0,85
Świsłoczany	10	0,20
Waliły	97	1,97
Waliły-Dwór	129	2,62
Waliły-Osada	2	0,04
Waliły-Stacja	551	11,21
Wiejki	122	2,48
Wierobie	26	0,53
Wyżary	1	0,02
Załuki	255	5,19
Zarzeczany	110	2,24
Zasady	11	0,22
Zielona	30	0,61
Zubki	16	0,33
Zubry	73	1,48

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Zdecydowanie największą grupę na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 2793 osób, co stanowi 56,8% mieszkańców Gminy w roku 2023 i 2675 w roku 2022 (54,5% ogółu ludności). Z definicji GUS są to osoby w wieku zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet – 18-59 lat .

Tabela 5. Wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym na terenie poszczególnych miejscowości

Miejscowość	Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
Bielewicze	51	89	57,30
Bobrowniki	61	96	63,54
Borki	19	37	51,35
Chomontowce	3	11	27,27
Downiewo	14	22	63,64
Dzierniakowo	11	25	44,00
Glejsk	4	7	57,14
Gobiaty	4	4	100,00
Gródek I	758	1359	55,78
Gródek II	508	894	56,82
Gródek-Kolonia	17	24	70,83
Grzybowce	14	33	42,42
Jaryłówka	2	4	50,00
Józefowo	3	10	30,00
Kołodno	35	62	56,45
Królowe Stojło	12	20	60,00
Królowy Most	43	69	62,32
Łużany	29	39	74,36
Mieleszki	45	88	51,14
Mieleszki-Kolonia	23	41	56,10
Mostowlany	7	13	53,85
Narejki	6	9	66,67
Nowosiółki	18	31	58,06
Pieszczaniki	48	75	64,00
Piłatowszczyzna	9	18	50,00
Podozierany	44	79	55,70
Podzałuki	8	14	57,14
Przechody	14	32	43,75
Radunin	25	36	69,44
Ruda	26	40	65,00
Skroblaki	12	23	52,17
Słuczanka	29	67	43,28
Sofipol	47	71	66,20
Straszewo	21	42	50,00
Świsłoczany	3	10	30,00
Waliły	61	97	62,89
Waliły-Dwór	87	129	67,44
Waliły-Osada	2	2	100,00
Waliły-Stacja	311	551	56,44

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
Wiejki	77	122	63,11
Wierobie	14	26	53,85
Wyżary	1	1	100,00
Załuکی	144	255	56,47
Zarzeczany	56	110	50,91
Zasady	5	11	45,45
Zielona	14	30	46,67
Zubki	4	16	25,00
Zubry	44	73	60,27

Jak wspomniano, średnia liczba osób w wieku produkcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców gminy wynosi 56,8. Najniższy wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców występuje w miejscowościach:

- Zubki – 25,0,
- Chomontowce – 27,3,
- Świsłoczany – 30,0,
- Józefowo – 30,0,
- Grzybowce – 42,4,
- Przechody – 43,7,
- Dzierniakowo – 44,0,
- Zasady – 45,6,
- Zielona – 46,7,
- Straszewo – 50,0,
- Piłatowszczyzna – 50,0,
- Zarzeczany – 50,9,
- Waliły-Stacja – 56,4.

Drugą najliczniejszą grupę osób stanowią mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym. Zgodnie z definicją Głównego Urzędu Statystycznego to wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej. W roku 2022 na terenie Gminy zamieszkiwały 1440 osoby w wieku poprodukcyjnym. W roku 2023 nastąpił spadek o 100 osób (1330 osób). Wskaźnik średniej liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wynosił w roku 2023 – 27 osób na 100 mieszkańców. Tak duży spadek liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczyć może o znacznej umieralności mieszkańców Gminy

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Tabela 6. Wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie poszczególnych miejscowości

Miejscowość	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w roku 2023	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców
Bielewicze	18	89	20,2
Bobrowniki	24	96	25,0
Borki	15	37	40,5
Chomontowce	8	11	72,7
Downiewo	6	22	27,3
Dzierniakowo	13	25	52,0
Glejsk	3	7	42,9
Gobiaty	0	4	0,0
Gródek I	383	1359	28,2
Gródek II	235	894	26,3
Gródek-Kolonia	4	24	16,7
Grzybowce	17	33	51,5
Jaryłówka	1	4	25,0
Józefowo	7	10	70,0
Kołodno	15	62	24,2
Królowe Stojło	7	20	35,0
Królowy Most	17	69	24,6
Łużany	4	39	10,3
Mieleszki	28	88	31,8
Mieleszki-Kolonia	12	41	29,3
Mostowlany	6	13	46,2
Narejki	1	9	11,1
Nowosiółki	8	31	25,8
Pieszczaniki	13	75	17,3
Piłatowszczyzna	5	18	27,8
Podozierany	25	79	31,6
Podzałuki	5	14	35,7
Przechody	13	32	40,6
Radunin	7	36	19,4
Ruda	9	40	22,5
Skroblaki	11	23	47,8
Słuczanka	28	67	41,8
Sofipol	17	71	23,9
Straszewo	10	42	23,8
Świsłoczany	7	10	70,0
Waliły	27	97	27,8
Waliły-Dwór	17	129	13,2
Waliły-Osada	0	2	0,0
Waliły-Stacja	138	551	25,0
Wiejki	34	122	27,9
Wierobie	8	26	30,8
Wyżary	0	1	0,0
Załuki	41	255	16,1
Zarzeczany	29	110	26,4
Zasady	4	11	36,4

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w roku 2023	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców
Zielona	14	30	46,7
Zubki	12	16	75,0
Zubry	24	73	32,9

Najmniej korzystna sytuacja występuje na terenie miejscowościach:

- Wiejki – 27,9,
- Waliły – 27,9,
- Gródek I – 28,2
- Mieleszki-Kolonia – 29,3,
- Wierobie – 30,8,
- Podozierany – 31,6,
- Mieleszki – 31,8,
- Zubry – 32,9,
- Królowe Stojło – 35,0,
- Podzałuki- 35,7,
- Zasady – 36,4,
- Przechody – 40,6,
- Słuczanka – 41,8,
- Mostowlany – 46,2,
- Zielona – 46,7,
- Skroblaki – 47,8,
- Grzybowce – 51,5,
- Józefowo – 70,0,
- Świsłoczany- 70,0,
- Chomontowce – 72,7,
- Zubki – 75,0,

osób na 100 mieszkańców.

Najmniej liczną grupą pod względem liczebności grupą ludności są osoby w wieku w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat - osoby w wieku, czyli osoby w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2023 na terenie Gminy zamieszkiwało 794 osoby w wieku przedprodukcyjnym, co oznacza spadek o 1 osobę w stosunku do roku 2022,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

kiedy zameldowanych było 795 osób w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2023 wartość wskaźnika liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców dla całej Gminy wynosiła 16,1%.

Tabela 7. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2023	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców
Bielewicze	20	89	22,47
Bobrowniki	11	96	11,46
Borki	3	37	8,11
Chomontowce	0	11	0,00
Downiewo	2	22	9,09
Dzierniakowo	1	25	4,00
Glejsk	0	7	0,00
Gobiaty	0	4	0,00
Gródek I	218	1359	16,04
Gródek II	151	894	16,89
Gródek-Kolonia	3	24	12,50
Grzybowce	2	33	6,06
Jaryłówka	1	4	25,00
Józefowo	0	10	0,00
Kołodno	12	62	19,35
Królowe Stojło	1	20	5,00
Królowy Most	9	69	13,04
Łużany	6	39	15,38
Mieleszki	15	88	17,05
Mieleszki-Kolonia	6	41	14,63
Mostowlany	0	13	0,00
Narejki	2	9	22,22
Nowosiółki	5	31	16,13
Pieszczaniki	14	75	18,67
Piłatowszczyzna	4	18	22,22
Podozierany	10	79	12,66
Podzałuki	1	14	7,14
Przechody	5	32	15,63
Radunin	4	36	11,11
Ruda	5	40	12,50
Skroblaki	0	23	0,00
Słuczanka	10	67	14,93
Sofipol	7	71	9,86
Straszewo	11	42	26,19
Świsłoczany	0	10	0,00

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2023	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców
Waliły	9	97	9,28
Waliły-Dwór	25	129	19,38
Waliły-Osada	0	2	0,00
Waliły-Stacja	102	551	18,51
Wiejki	11	122	9,02
Wierobie	4	26	15,38
Wyżary	0	1	0,00
Załuki	70	255	27,45
Zarzeczany	25	110	22,73
Zasady	2	11	18,18
Zielona	2	30	6,67
Zubki	0	16	0,00
Zubry	5	73	6,85

Najmniej osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkiwało na terenie następujących sołectw:

- Zubki, Józefowo, Wyżary, Waliły-Osada, Skroblaki, Mostowlany, Glejsk, Chomontowce – 0,0
- Dzierniakowo – 4,0,
- Królowe Stojło – 5,0,
- Grzybowce – 6,06,
- Zielona – 6,67,
- Zubry – 6,85,
- Podzałuki – 7,14,
- Wiejki – 9,02,
- Waliły – 9,28,
- Sofipol – 9,86,
- Radunin – 11,11,

na 100 mieszkańców.

4.2. POMOC SPOŁECZNA

Instytucją odpowiedzialną za pomoc społeczną na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o Pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 poz. 1283 z późn. zm.) pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
8. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
9. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
10. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
13. alkoholizmu lub narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej.

Kryterium dochodowe, na rok 2023 wynosiło:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł,
- dla osoby w rodzinie - 600 zł,
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące oraz gospodarujące.

Z pomocy społecznej można otrzymać następujące świadczenia:

1. Zasiłek stały przysługuje: pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, pełnoletniej osobie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

2. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.
3. Zasiłek celowy może być udzielony osobie lub rodzinie w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej:
 - zasiłki celowe mogą być przyznawane na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw mieszkania, a także kosztów pogrzebu.
 - mogą być przyznane również z przeznaczeniem na wyrównanie strat poniesionych w wyniku zdarzenia losowego bądź klęski żywiołowej lub ekologicznej. Może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.
 - w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy. W wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi lub pod warunkiem zwrotu części bądź całości wypłaconego zasiłku.

Na terenie Gminy z zasiłków okresowych pomocy społecznej w roku 2023 korzystało 194 osoby, to aż o 39 więcej niż w roku 2022, kiedy to z wypłaty zasiłków okresowych korzystało 155 osób. Najczęstszą przyczyną pobierania zasiłków na terenie Gminy było bezrobocie- 100 osób objętych zasiłkiem, niepełnosprawność- 54 osoby objęte zasiłkiem i ubóstwo 12 osób objętych zasiłkiem. Wskaźnik osób pobierających zasiłki na 100 mieszkańców dla Gminy wynosił 3,9. Widoczne jest zatem pogorszenie sytuacji życiowej mieszkańców w stosunku do roku 2022, kiedy wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki na 100 mieszkańców wynosiła 1,3.

Tabela 8. Wskaźnik liczby ludności pobierającej zasiłki na 100 mieszkańców na terenie poszczególnych miejscowości

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób pobierających zasiłek	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób pobierających zasiłek na 100 mieszkańców
Bielewicze	4	89	4,5
Borki	1	96	1,0
Bobrowniki	4	37	10,8
Chomontowce	3	11	27,3
Dzierniakowo	1	25	4,0
Gródek I	50	1359	3,7
Gródek II	34	894	3,8
Grzybowce	4	33	12,1
Kołodno	1	62	1,6
Zasady	1	11	9,1
Królowe Stojło	1	20	5,0
Downiewo	1	22	4,5
Królowy Most	1	69	1,4
Przechody	1	32	3,1
Mieleszki	8	88	9,1
Mieleszki-kolonia	3	41	7,3
Mostowlany	0	13	0,0
Świsłoczany	1	10	10,0
Nowosiółki	3	31	9,7
Pieszczaniki	2	75	2,7
Piłatowszyzna	1	18	5,6
Podozierany	8	79	10,1
Radunin	0	36	0,0
Łużany	1	39	2,6
Skroblaki	0	23	0,0
Słuczanka	0	67	0,0
Sofipol	0	71	0,0
Straszewo	3	42	7,1
Waliły	5	97	5,2
Waliły -Dwór	9	129	7,0
Ruda	1	40	2,5
Waliły-Stacja	17	551	3,1
Wiejki	9	122	7,4
Wierobie	0	26	0,0
Podzałuki	1	14	7,1
Załuki	9	255	3,5
Zarzeczany	2	110	1,8
Zubki	0	16	0,0
Zielona	1	30	3,3
Zubry	3	73	4,1

Najwyższy wskaźnik osób pobierających zasiłki na 100 mieszkańców odnotowano w miejscowościach:

- Załuki – 3,5,
- Zubry – 4,1,
- Bielewicze – 4,5,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- Downiewo – 4,5,
- Królowe Stojło – 5,0,
- Waliły – 5,2,
- Piłatowszczyzna – 5,6,
- Waliły Dwór – 7,0,
- Podzałuki, Staszewo, – 7,1,
- Mieleszki-Kolonia – 7,3,
- Wiejki – 7,4,
- Mieleszki – 9,1,
- Nowosiółki – 9,7,
- Świsłoszczany – 10,0,
- Podozierany – 10,1,
- Bobrowniki – 10,8,
- Grzybowce – 12,1,
- Chomontowce – 27,3,

na 100 mieszkańców.

Jak wspomniano najczęstszym powodem pobierania zasiłków na terenie Gminy jest bezrobocie. Szczególnie niebezpieczne jest zjawisko bezrobocia długotrwałego, które to pociąga za sobą dalsze konsekwencje: marginalizację, ubóstwo, zachowania patologiczne. Liczba osób uprawnionych do pobierania zasiłku z tytułu bezrobocia w latach 2022-2023 wynosiła odpowiednio- 90 osób w roku 2022 i 100 osób w roku 2023 Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców dla Gminy w roku 2023 wynosił 2 %, natomiast w roku 2022 wskaźnik był nieznacznie niższy i wynosił 1,8%.

Tabela 9. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców

Miejscowość	Liczba osób pobierających zasiłek z tytułu bezrobocia	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób pobierających zasiłek na 100 mieszkańców
Bielewicze	2	89	2,2
Borki		96	0,0
Bobrowniki	3	37	8,1
Chomontowce	1	11	9,1
Dzierniakowo		25	0,0
Gródek I	31	1359	2,3

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób pobierających zasiłek z tytułu bezrobocia	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób pobierających zasiłek na 100 mieszkańców
Gródek II	20	894	2,2
Grzybowce	1	33	3,0
Kołodno		62	0,0
Zasady		11	0,0
Królowe Stojło	1	20	5,0
Downiewo	1	22	4,5
Królowy Most	1	69	1,4
Przechody		32	0,0
Mieleszki	5	88	5,7
Mieleszki-kolonia	2	41	4,9
Mostowlany		13	0,0
Świsłoczany	1	10	10,0
Nowosiółki	1	31	3,2
Pieszczaniki	1	75	1,3
Piłatowszyna		18	0,0
Podozierany	3	79	3,8
Radunin		36	0,0
Łużany		39	0,0
Skroblaki		23	0,0
Słuczanka		67	0,0
Sofipol		71	0,0
Straszewo		42	0,0
Waliły	3	97	3,1
Waliły -Dwór	2	129	1,6
Ruda	1	40	2,5
Waliły-Stacja	8	551	1,5
Wiejki	4	122	3,3
Wierobie		26	0,0
Podzałuki		14	0,0
Załuki	4	255	1,6
Zarzeczany		110	0,0
Zubki		16	0,0
Zielona	1	30	3,3
Zubry	2	73	2,7

Najwyższy wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców odnotowano w miejscowościach:

- Bielewicze – 2,2
- Gródek I – 2,2,
- Ruda – 2,5,
- Zubry – 2,7,
- Waliły – 3,1,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- Nowosiółki – 3,2,
- Zielona – 3,3,
- Wiejki – 3,3,
- Podozierany – 3,8,
- Mieleszki-Kolonia – 4,9,
- Królowe Stojło – 5,0 ,
- Mieleszki – 5,7,
- Chomontowce – 9,1,
- Świsłoczany – 10,0,

na 100 mieszkańców.

Zgodnie z definicją ONZ „Ubóstwo to ograniczenie wyboru i szans życiowych, to naruszenie ludzkiej godności. Oznacza brak możliwości skutecznego uczestnictwa w społeczeństwie. Oznacza też niedostatek żywności i ubrań potrzebnych rodzinie, brak możliwości uczęszczania do szkoły i korzystania ze służby zdrowia, brak dostępu do ziemi, którą można uprawiać lub pracy, żeby móc zarobić na życie, brak dostępu do kredytu. Ubóstwo oznacza również zagrożenie, bezsilność i wykluczenie jednostek, rodzin i społeczności. Oznacza podatność na przemoc i często wiąże się z życiem w niepewnych warunkach bez dostępu do czystej wody i urządzeń sanitarnych.”

Zgodnie z definicją PWE ubóstwo to zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.

W nauce i polityce interpretacja pojęcia „ubóstwo” jest uwarunkowana różnymi postawami aksjologicznymi. Spór dotyczy zarówno istoty ubóstwa (ubóstwo absolutne i względne), jego kryteriów i mierników (poziom dochodów, poziom i struktura wydatków, minimum biologiczne, minimum socjalne, subiektywne poczucie ubóstwa), przyczyn ubóstwa (cechy systemu społeczno-gospodarczego, zachowania i postawy ubogich), jak i sposobów walki z ubóstwem, zwłaszcza roli państwa, samopomocy i solidarności społecznej oraz samo odpowiedzialności jednostki. Ubóstwo może przybierać różne, stopniowalne postaci: niedostatku, biedy, nędzy, które wzajemnie się warunkują i powodują różne skutki społeczne — od poczucia bezradności i utraty motywacji do działania, przez choroby, wykluczenie społeczne do, w skrajnych przypadkach, śmierci.

Za punkt wyjścia do ustalania granic ubóstwa skrajnego bierze się poziom minimum egzystencji obliczony przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla -osobowego gospodarstwa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

pracowniczego, a następnie mnoży się tę wartość przez liczbę osób w gospodarstwie domowym wg oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Wartość minimum egzystencji w 2023 r. dla gospodarstwa z jednym młodszym dzieckiem (wiek 4-6 lat) wyniosła 2 240,69 zł (tj. 746,90 zł na osobę). W przypadku rodziny z dzieckiem starszym (wiek 13-15 lat) jest to 2 444,55 zł (814,85 zł na osobę). Dla osoby samotnie gospodarującej w wieku produkcyjnym minimum egzystencji wyniosło 901,04 zł, a w wieku emeryckim 854,08 zł.

Zasiłki z tytułu ubóstwa w roku 2023 pobierało 12 osób na terenie Gminy. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki stałe z tytułu ubóstwa dla Gminy wynosił 0,24%. W roku 2022 wskaźnik ten wynosił 0,12%, a zasiłki pobierało 6 osób z terenu Gminy.

Tabela 10. Wskaźnik liczby mieszkańców pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców

Miejscowość	Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa w roku 2023	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców
Bielewicze	1	89	1,1
Borki		96	0,0
Bobrowniki		37	0,0
Chomontowce	1	11	9,1
Dzierniakowo	1	25	4
Gródek I	4	1359	0,4
Gródek II	1	894	0,1
Grzybowce		33	0,0
Kołodno		62	0,0
Zasady		11	0,0
Królowe Stojło		20	0,0
Downiewo		22	0,0
Królowy Most		69	0,0
Przechody		32	0,0
Mieleszki		88	0,0
Mieleszki-kolonia		41	0,0
Mostowlany		13	0,0
Świsłoczany		10	0,0
Nowosiółki		31	0,0
Pieszczaniki	1	75	1,3
Piłatowszyczna		18	0,0
Podozierany		79	0,0
Radunin		36	0,0
Łużany		39	0,0
Skroblaki		23	0,0

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa w roku 2023	Liczba osób ogółem	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców
Słuczanka		67	0,0
Sofipol		71	0,0
Straszewo		42	0,0
Waliły		97	0,0
Waliły -Dwór		129	0,0
Ruda		40	0,0
Waliły-Stacja	2	551	0,4
Wiejki		122	0,0
Wierobie		26	0,0
Podzałuki		14	0,0
Załuki	2	255	0,8
Zarzeczany		110	0,0
Zubki		16	0,0
Zielona		30	0,0
Zubry		73	0,0

Najwyższy wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców odnotowano w miejscowościach:

- Gródek I – 0,4 ,
- Waliły Stacja – 0,4,
- Załuki – 0,8,
- Bielewicz – 1,1,
- Pieszczaniki – 1,3,
- Dzierniakowo – 4,0,
- Chomontowce – 9,1,

na 100 mieszkańców.

4.3. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest to niemożność znalezienia pracy zarobkowej przez ludzi w wieku produkcyjnym, zdolnych i chętnych do pracy oraz aktywnie jej poszukujących. Bezrobotni stanowią więc część ludności w wieku produkcyjnym.

Do negatywnych ekonomicznych skutków bezrobocia należy zaliczyć:

- większe wydatki państwa na pomoc socjalną i walkę z bezrobociem,
- rozwój tzw. szarej strefy,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- utrata umiejętności i kwalifikacji wśród osób bezrobotnych,
- zmniejszanie się wpływów i deficyt budżetowy.

Negatywne społeczne skutki bezrobocia:

- poczucie wykluczenia ze społeczeństwa,
- utrata statusu społecznego,
- pogarszające się relacje z rodziną i bliskimi,
- pogarszanie się stanu zdrowia społeczeństwa,
- patologie społeczne,
- bieda i ubóstwo,
- emigracja zarobkowa,
- odkładanie decyzji o założeniu rodziny.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Urzędzie Pracy w Białymstoku w latach 2022-2023 na terenie gminy Gródek zarejestrowanych było odpowiednio 212 i 195 osób bezrobotnych. Jak wynika z powyższego liczba osób bezrobotnych spadła.

Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w roku 2023 wynosił 5,05.

Tabela 11. Wskaźnik liczby bezrobotnych na 100 mieszkańców

Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych	Ogólna liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców
Bielewicze	2	89	2,2
Bobrowniki	5	96	5,2
Borki	1	37	2,7
Chomontowce	0	11	0,0
Downiewo	2	22	9,1
Dzierniakowo	0	25	0,0
Glejsk	0	7	0,0
Gobiaty	1	4	25,0
Gródek I	106	1359	4,7
Grzybowce	3	33	9,1
Jaryłówka	0	4	0,0
Józefowo	0	10	0,0
Kołodno	0	62	0,0
Królowe Stojło	0	20	0,0
Królowy Most	3	69	4,3
Łużany	5	39	12,8
Mieleszki	4	88	4,5
Mieleszki-Kolonia	4	41	9,8

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych	Ogólna liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców
Mostowlany	1	13	7,7
Narejki	0	9	0,0
Nowosiółki	3	31	9,7
Pieszczaniki	2	75	2,7
Piłatowszczyzna	0	18	0,0
Podozierany	1	79	1,3
Podzałuki	0	14	0,0
Przechody	2	32	6,3
Radunin	0	36	0,0
Ruda	1	40	2,5
Skroblaki	1	23	4,3
Słuczanka	0	67	0,0
Sofipol	1	71	1,4
Straszewo	0	42	0,0
Świsłoczany	2	10	20,0
Waliby	5	97	5,2
Waliby-Dwór	11	129	8,5
Waliby-Osada	0	2	0,0
Waliby-Stacja	14	551	2,5
Wiejki	5	122	4,1
Wierobie		26	0,0
Wyżary		1	0,0
Załuki	7	255	2,7
Zarzeczany	1	110	0,9
Zasady		11	0,0
Zielona	1	30	3,3
Zubki		16	0,0
Zubry	2	73	2,7

Najwięcej osób bezrobotnych na 100 mieszkańców zamieszkuje na terenie miejscowości:

- Waliby-Dwór – 8,5,
- Downiewo – 9,1,
- Nowosiółki – 9,7 ,
- Mieleszki-Kolonia – 9,8,
- Łużany – 12,8,
- Gobiaty – 25,0,
- Świsłoczany – 20,0,

osób na 100 mieszkańców.

Dużym problemem na terenach wiejskich jest ponadto bezrobocie ukryte. Bezrobocie utajone dotyczy osób, które są nieaktywne zawodowo, ale też nieobjęte ewidencją, nie figurują

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

w powiatowych urzędach pracy jako poszukujące nowego zatrudnienia. Ten rodzaj bezrobocia nazywany jest agrarnym, ponieważ często występuje w rolnictwie. Problem bezrobocia uderza nie tylko w samych bezrobotnych, ale również w członków ich rodzin, które zmuszone są do życia na niższym poziomie, a niekiedy prowadzi do ubóstwa.

Za długotrwale bezrobotnego uznaje się osobę, która w okresie ostatnich dwóch lat pozostawała w rejestrze powiatowego urzędu pracy przez minimum 12 miesięcy. Do okresu tego nie liczy się czas odbywania stażu i przygotowania zawodowego. W przypadku bezrobocia długotrwałego skutki społeczne nasilają się i uderzają w bezrobotnych ze zdwojoną siłą. Według krzywej Clarke'a osoby tracące pracę w miarę upływu czasu przechodzą przez fazy szoku, optymizmu, pesymizmu i fatalizmu. Dwie ostatnie reakcje przypisywane są zazwyczaj długotrwałemu pozostawaniu bez pracy. W miarę upływu czasu nastawienie to nasila się, co negatywnie wpływa na możliwość znalezienia pracy. W województwie podlaskim w rejestrach urzędów pracy w 2023 r. było 17 tys. osób długotrwale bezrobotnych - 55% ogółu zarejestrowanych. Wśród czynników utrudniających znalezienie zatrudnienia wskazuje się zamieszkiwanie na terenach wiejskich, gdzie jest niewielu pracodawców i mało miejsc pracy. W powiatach typowo wiejskich odsetek długotrwale bezrobotnych przekracza 65%. Dlatego bardzo ważnym jest, żeby bezrobocie było jak najkrótsze, a liczba osób bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych jak najmniejsza.

Tabela 12. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych

Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	Ogólna liczba bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób bezrobotnych długotrwale na 100 bezrobotnych
Bielewicz	1	2	50
Bobrowniki	5	5	100,0
Borki	0	1	0,0
Downiewo	1	2	50,0
Gobiaty	1	1	100,0
Gródek I	59	106	55,66
Grzybowce	1	3	33,3
Królowy Most	2	3	66,7
Łużany	0	5	0,0
Mieleszki	3	4	75,0
Mieleszki-Kolonia	0	4	0,0
Mostowlany	1	1	100,0
Nowosiółki	1	3	33,3
Pieszczaniki	1	2	50,0
Podozierany	1	1	100,0
Przechody	1	2	50,0

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	Ogólna liczba bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób bezrobotnych długotrwale na 100 bezrobotnych
Ruda	1	1	100,0
Skroblaki	1	1	100,0
Sofipol	1	1	100,0
Świsłoczany	2	2	100,0
Walify	2	5	40,0
Walify-Dwór	6	11	54,5
Walify-Stacja	6	14	42,9
Wiejki	4	5	80,0
Załuki	4	7	57,1
Zarzeczany	1	1	100,0
Zielona		1	0,0
Zubry	1	2	50,0

W roku 2023 teren Gminy zamieszkiwało 113 osób długotrwale bezrobotnych. Średni wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych dla Gminy w roku 2023 wynosił 57,9%. Oznacza to, iż ponad połowa zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Dla porównania w roku 2022 zarejestrowanych było 134 osoby długotrwale bezrobotne, a udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił aż 63,2%.

Najmniej korzystna sytuacja pod względem bezrobocia długotrwałego w roku 2023 występowała na terenie następujących miejscowości:

- Zarzeczany, Świsłoczany, Sofipol, Podozierany, Skroblaki, Ruda, Mostowlany, Gobiaty i Bobrowniki – 100,0%,
- Wiejki – 80,0%,
- Mieleszki – 75,0%,
- Królowy Most – 66,7%,

bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych.

W pozostałych sołectwach wskaźnik jest poniżej średniej dla Gminy, jednak w niektórych z nich jest i tak bardzo niekorzystny, ponieważ wynosi 50%.

Grupami będącymi w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy są osoby powyżej 50 roku życia oraz osoby bezrobotne do 30 roku życia.

Osoby bezrobotne do 30 roku życia podobnie, jak osoby długotrwale bezrobotne są to osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby młode nie mają jeszcze ugruntowanej pozycji na

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

rynku pracy ani też dłuższego stażu i doświadczenia. W ich przypadku istnieje ryzyko zatrudnienia za mniejsze stawki lub na umowy śmieciowe.

W roku 2023 zarejestrowanych było 32 bezrobotnych do 30 roku życia. Wskaźnik udziału liczby bezrobotnych do 30 roku życia w ogólnej liczbie osób bezrobotnych wynosił dla Gminy 16%. W roku 2022 na terenie Gminy zarejestrowanych było 37 osób bezrobotnych do 30 roku życia. Wskaźnik udziału liczby bezrobotnych do 30 roku życia w ogólnej liczbie osób bezrobotnych wynosił 17%. Oznacza to, iż część osób młodych znalazła zatrudnienie lub zmieniła miejsce zamieszkania.

Tabela 13. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 zarejestrowanych bezrobotnych

Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia zarejestrowanych w 2023 r.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 roku
Bielewicz	0	2	0,0
Bobrowniki	0	5	0,0
Borki	0	1	0,0
Chomontowce	0	0	0,0
Downiewo	0	2	0,0
Dzierniakowo	0	0	0,0
Gobiaty	0	1	0,0
Gródek I	14	106	13,2
Grzybowce	1	3	0,0
Królowy Most	0	3	0,0
Łużany	2	5	40,0
Mieleszki	1	4	25,0
Mieleszki-Kolonia	2	4	50,0
Mostowlany	1	1	0,0
Nowosiółki	1	3	0,0
Pieszczaniki	1	2	50,0
Podozierany		1	0,0
Przechody	0	2	0,0
Ruda	1	1	100,0
Skroblaki	0	1	0,0
Sofipol	0	1	0,0
Świsłoczany	0	2	0,0
Waliły	0	5	0,0
Waliły-Dwór	2	11	18,2
Waliły-Stacja	3	14	21,4
Wiejki	1	5	20,0
Załuki	2	7	28,6
Zarzecznany	0	1	0,0

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia zarejestrowanych w 2023 r.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 roku
Zielona	0	1	0,0
Zubry	0	2	0,0

Najmniej korzystna sytuacja występuje na terenie miejscowości:

- Waliły-Dwór – 18,2,
- Wiejki – 20,0,
- Waliły-Stacja – 21,4,
- Mieleszki – 25,0
- Załuki – 28,6,
- Łużany – 40,0,
- Mieleszki-Kolonia – 50,0,
- Pieszczaniki – 50,0,

osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 zarejestrowanych bezrobotnych.

Kolejną grupą będącą w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy są osoby powyżej 50 roku życia. Mimo, że aktywność zawodowa osób 50+ wzrasta to tylko co 3 kobieta i co 2 mężczyzna pracuje w wieku powyżej 50 roku życia. Mając to na uwadze wprowadzane są dodatkowe formy aktywizacji zawodowej osób 50+. Na mocy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475 z późn. zm.) osoby powyżej 50 roku życia, rejestrując się w powiatowym urzędzie pracy, jako osoby bezrobotne, mogą uzyskać wsparcie w powrocie na rynek pracy i skorzystać z większości dostępnych form pomocy. Do najpopularniejszych należą m.in.: szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne, wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej.

Dodatkowo, dostępne są instrumenty wsparcia dedykowane wyłącznie osobom po 50 roku życia lub wspierające ich zatrudnienie, takie jak:

- bezrobotnym w wieku powyżej 50 roku życia oraz posiadającym jednocześnie co najmniej 20 letni okres uprawniający do zasiłku dla bezrobotnych, termin wypłacania tego zasiłku jest wydłużony ze 180 dni do 365 dni,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- osoby powyżej 50 roku życia znajdują się w grupie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, dzięki czemu mają pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych,
- dofinansowanie wynagrodzenia dla pracodawcy za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia, przez okres 12 miesięcy (jeżeli bezrobotny ukończył 50 lat, a nie ukończył 60 lat) lub 24 miesięcy (jeżeli bezrobotny ukończył 60 rok życia). Dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy wynosi maksymalnie do 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę miesięcznie, zaś pracodawca finansuje z własnych środków pozostałą część wynagrodzenia przysługującego takiemu pracownikowi,
- wydłużenie okresu korzystania z prac interwencyjnych, tj. przez 24 miesiące dla bezrobotnych powyżej 50 roku życia, a w przypadku, gdy refundacja wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne jest dokonywana za co drugi miesiąc, nawet na okres do 4 lat,
- zwolnienie pracodawców zatrudniających osoby w wieku powyżej 50 roku życia z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przez okres 12 miesięcy, począwszy od pierwszego miesiąca po zawarciu umowy o pracę, za osoby zatrudnione, które ukończyły 50 rok życia i w okresie 30 dni przed zatrudnieniem pozostawały w ewidencji bezrobotnych. Pracodawcy zatrudniający osoby w wieku powyżej 55 lat (kobiety) i 60 lat (mężczyźni) są całkowicie zwolnieni z obowiązku odprowadzania za nich składek na te Fundusze.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewiduje także wsparcie w inwestowaniu w umiejętności i kwalifikacje osób pracujących (pracodawców i pracowników) poprzez Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS), stanowiący wydzieloną część Funduszu Pracy. Celem utworzenia KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań zmieniającej się gospodarki

W roku 2023 na terenie Gminy zarejestrowanych było 58 osób bezrobotne powyżej 50 roku życia. Stanowiło to 29,7 % ogółu osób bezrobotnych. Dla porównania w roku 2022 zarejestrowanych było 74 osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia, daje to wskaźnik udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w wysokości 34,9%. Mając powyższe na uwadze widać minimalną poprawę wskaźnika. Z powyższego wynika, iż pewien odsetek mieszkańców powyżej 50 roku życia mogła znaleźć zatrudnienie lub korzystać ze świadczeń emerytalnych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Tabela 14. Wskaźnik liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 zarejestrowanych bezrobotnych

Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w 2023 r.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.
Bielewicze	2	2	100
Bobrowniki	1	5	20
Borki	0	1	0
Downiewo	1	2	50
Gobiaty	0	1	0
Gródek I	31	106	29,24
Grzybowce	0	3	0
Królowy Most	1	3	33,3
Łużany	1	5	20
Mieleszki	2	4	50,0
Mieleszki-Kolonia	0	4	0,0
Mostowlany	0	1	0,0
Nowosiółki	1	3	33,3
Pieszczaniki	0	2	0,0
Podozierany	0	1	0,0
Przechody	0	2	0,0
Ruda	0	1	0,0
Skroblaki	0	1	0,0
Sofipol	0	1	0,0
Świsłoczany	1	2	50,0
Waliły	3	5	60,0
Waliły-Dwór	5	11	45,5
Waliły-Stacja	5	14	35,7
Wiejki	2	5	40,0
Załuki	1	7	14,3
Zarzeczany	1	1	100,0
Zielona	0	1	0,0
Zubry	0	2	0,0

Jak wspomniano powyżej wskaźnik udziału liczby ludności bezrobotnej powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych dla Gminy w roku 2023 wynosił 29,7%.

Najmniej korzystna sytuacja pod tym względem występowała na terenie miejscowości:

- Zarzeczany, Bielewicze – 100,
- Świsłoczany, Mieleszki, Downiewo – 50,0,
- Waliły-Dwór – 45,5,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

- Waliły-Stacja – 35,7,
- Nowosiółki, Królowy Most – 33,3,
- Gródek –29,4,

osoby bezrobotnej powyżej 50 roku życia na 100 osób bezrobotnych.

4.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Jakość życia mieszkańców związana jest nierozdzielnie z poczuciem ich osobistego bezpieczeństwa. Dlatego ważne i nieodzowne są działania zmierzające do ciągłego doskonalenia i poprawy istniejącego stanu bezpieczeństwa publicznego

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Stanowi ono ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców.

Poziom bezpieczeństwa oceniono w oparciu o dane uzyskane z Posterunku Policji w Gródku. Omówiono tu przestępczość i wykroczenia na terenie Gminy

4.4.1. PRZESTĘPCZOŚĆ

Zgodnie z prawem za przestępstwo uznaje się: czyn człowieka (zarówno działanie jak i zaniechanie), który jest:

- zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie popełnienia czynu;
- bezprawny, czyli wyczerpujący przesłanki określone w przepisach karnych;
- zawiniony, to znaczy, że sprawca działał umyślnie, a więc z zamiarem jego popełnienia, inaczej mówiąc, chciał go popełnić (zamiar bezpośredni) lub dopuszczał możliwość jego popełnienia(zamiar ewentualny) bądź też nieumyślnie, to znaczy kiedy popełnił czyn na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że popełnienie czynu przewidywał lub mógł przewidzieć;
- społecznie szkodliwy w stopniu większym niż znikomy.

Przestępstwa dzielą się na zbrodnie i występki. Zbrodnią jest czyn zagrożony karą co najmniej 3 lat pozbawienia wolności. Występkiem jest natomiast czyn zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc, karą ograniczenia wolności lub karą grzywny powyżej 30 stawek dziennych, to jest kwotą którą ustala sąd, biorąc pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe.

W roku 2023 na terenie Gminy dokonano 71 przestępstw, dla porównania w roku 2022 doszło do 148 przestępstw. Oznacza to znaczny spadek przestępczości. Gminny wskaźnik liczby

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

przestępstw na 100 mieszkańców w roku 2023 wynosił 1,69 . W roku 2022 wynosił on 3,53.

Tabela 15. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców dokonanych na terenie poszczególnych miejscowości

Miejscowość	Liczba przestępstw w roku 2023	Liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców
Bielewicz	4	89	4,49
Bobrowniki	9	96	9,38
Borki	1	37	2,70
Chomontowce	1	11	9,09
Downiewo		22	0
Dzierniakowo		25	0
Glejsk		7	0
Gobiaty		4	0
Gródek I	22	2277	1,0
Grzybowce	1	33	3,0
Jaryłówka		4	0,0
Józefowo		10	0,0
Kołodno	1	62	1,6
Królowe Stojło		20	0,0
Królowy Most	2	69	2,9
Łużany		39	0,0
Mieleszki	1	88	1,1
Mieleszki-Kolonia		41	0,0
Mostowlany	1	13	7,7
Narejki		9	0,0
Nowosiółki		31	0,0
Pieszczaniki		75	0,0
Piłatowszczyzna		18	0,0
Podozierany		79	0,0
Podzałuki		14	0,0
Przechody	1	32	3,1
Radunin		36	0,0
Ruda		40	0,0
Skroblaki		23	0,0
Słuczanka		67	0,0
Sofipol		71	0,0
Straszewo		42	0,0
Świsłoczany		10	0,0
Waliły	4	97	4,1
Waliły-Dwór		129	0,0
Waliły-Osada		2	0,00
Waliły-Stacja	8	551	1,45
Wiejki	1	122	0,82
Wierobie		26	0,00

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba przestępstw w roku 2023	Liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców
Wyżary		1	0,00
Załuki	9	255	3,53
Zarzeczany	3	110	2,73
Zasady		11	0,00
Zielona		30	0,00
Zubki		16	0,00
Zubry	2	73	2,74

Najwięcej przestępstw na 100 mieszkańców dokonano na terenie miejscowości:

- Bobrowniki – 9,4,
- Chomontowce – 9,1,
- Mostowlany – 7,7,
- Bielewicz – 4,5,
- Waliły – 4,1,
- Załuki – 3,5,
- Przechody – 3,1,
- Grzybowce – 3,0,
- Królowy Most – 2,9,
- Zarzeczany, Zubry, Borki – 2,7,

przestępstwa na 100 osób.

4.4.2. WYKROCZENIA

Zgodnie z definicją wykroczenie to czyn szkodliwy społecznie, nie będący przestępstwem, zagrożony karą aresztu, ograniczenia wolności do jednego miesiąca, grzywną lub naganą. W roku 2023 na terenie Gminy doszło do 88 wykroczeń, natomiast rok wcześniej 65 wykroczeń. Średni wskaźnik wykroczeń na 100 mieszkańców dla Gminy w roku 2023 wynosił 2,1 natomiast w roku 2022 był wyższy i wynosił 1,55 wykroczenia na 100 mieszkańców.

Tabela 16. Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców dokonanych na terenie poszczególnych miejscowości

Miejscowość	Liczba wykroczeń w roku 2023	Liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców
Bielewicz	2	89	2,2
Bobrowniki	34	96	35,4
Gródek I	19	2277	0,8

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba wykroczeń w roku 2023	Liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców
Grzybowce	3	33	9,1
Królowy Most	6	69	8,7
Mieleszki	3	88	3,4
Pieszczaniki	1	75	1,3
Przechody	1	32	3,1
Radunin	1	36	2,8
Sofipol	1	71	1,4
Waliby	2	97	2,1
Waliby-Dwór	1	129	0,8
Waliby-Stacja	5	551	0,9
Wierobie	1	26	3,8
Załuki	4	255	1,6
Zarzeczany	2	110	1,8
Zubry	2	73	2,7

Średni wskaźnik wykroczeń na 100 mieszkańców przekroczony został na terenie miejscowości:

- Wierobie – 3,8,
- Przechody – 3,1,
- Mieleszki – 3,4,
- Królowy Most – 8,7,
- Grzybowce – 9,1,
- Bobrowniki – 35,4,

wykroczenia na 100 mieszkańców.

4.5. FREKWENCJA WYBORCZA

O zainteresowaniu społeczeństwa sferą polityki i życiu politycznym można wnioskować na podstawie danych dotyczących frekwencji wyborczej.

W roku 2024 w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów miast w gminach i miastach wzięło udział 51,3% uprawnionych do głosowania z terenu gminy Gródek. Są to wyniki nieco niższe niż powiatowe, wojewódzkie i krajowe.

Wynosiły one odpowiednio:

- powiatowe – 53,83%,
- wojewódzkie – 51,67%,
- Polska – 51,99 %.

Na terenie Gminy zarejestrowano następujące okręgi wyborcze:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Tabela 17. Obwodowe Komisje Wyborcze podczas wyborów samorządowych w roku 2024

Numer komisji	Obwodowa Komisja Wyborcza	Granice	Frekwencja
1	Gminne Centrum Kultury w Gródku, ul. A. i G. Chodkiewiczów 4, 16-040 Gródek	Gródek, ulice: Białostocka, Błotna, Zamkowa, Metropolity Bazylego Doroszkiewicza, Michałowska, Partyzantów, Polna, Konstantego Kalinowskiego, Leśna, Łukowa, Pogodna, Rzemieślnicza, Słoneczna, Sportowa, Szkolna, Wojska Polskiego, Zwycięstwa. Miejscowości: Gródek-Kolonia	54,92%
2	Szkoła Podstawowa w Gródku, ul. A. i G. Chodkiewiczów 18, 16-040 Gródek	Gródek ulice: Agrestowa, Cmentarna, Jaśminowa, Koszarowa, Malinowa, Młynowa, Modrzewiowa, Ogrodowa, Porzeczkowa, Spółdzielcza, Wąska, Wierzbowa, Wrzosowa, Zarzeczańska, Południowa, Przechodnia	48,84%
3	Szkoła Podstawowa w Gródku, ul. A. i G. Chodkiewiczów 18, 16-040 Gródek	Gródek, ulice: Aleksandra i Grzegorza Chodkiewiczów, Fabryczna, Krzywa, Lawendowa, Piaskowa, Północna, Wschodnia. Miejscowości: Bielewice, Grzybowce, Mieleszki, Mieleszki-Kolonia, Straszewo, Zarzeczany.	46,96%
4	Świetlica w Słuczance, Słuczanka 22, 16-040 Gródek	Bagno, Dzierniakowo, Józefowo, Królowe Stojło, Piłatowszczyzna, Słuczanka, Waliły, Waliły-Dwór, Wyżary, Waliły-Osada.	51,06%
5	Szkoła Podstawowa w Gródku, ul. A. i G. Chodkiewiczów 18, 16-040 Gródek	Bobrowniki, Chomontowce, Gobiaty, Jaryłówka, Łużany, Narejki, Skroblaki.	36,53%
6	Świetlica w Podozieranach, Podozierany 37, 16-040 Gródek	Podozierany, Wiejki	33,14%
7	Szkoła Podstawowa w Gródku, ul. A. i G. Chodkiewiczów 18, 16-040 Gródek	Mostowlany, Świsłoczany, Wierobie, Zielona, Zubki, Zubry.	55,19%
8	Gminne Centrum Kultury w Gródku, ul. A. i G. Chodkiewiczów 4, 16-040 Gródek	Waliły-Stacja ulice: Białostocka, Dworcowa, Kolejowa, Krótka, Lisia, Piękna, Rzemieślnicza, Sucha, Szkolna, Grzybowa, Kręta, Kwiatowa, Podleśna, Sosnowa, Spacerowa, Szosa Wschodnia, Tartaczna, Zaulek. Miejscowości: Glejsk, Ruda	51,62%
9	Szkoła Podstawowa w Załukach, Załuki 5, 16-040 Gródek	Downiewo, Jakubin, Kołodno, Kozi Las, Królowy Most, Kuberka, Pałatki, Pieszczaniki, Przechody, Sofipol, Zasady.	54,97%

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Numer komisji	Obwodowa Komisja Wyborcza	Granice	Frekwencja
10	Szkoła Podstawowa w Załukach, Załuki 5, 16-040 Gródek	Borki, Bobkowy Hrud, Kondycja, Nowosiółki, Podzałuki, Radunin, Stryjenszczyzna, Turowo, Załuki.	60,84%

Niższa aktywność społeczna i obywatelska obserwowana jest w okręgach 2, 3, 5 i obejmujących:

Okręg 2: Gródek ulice: Agrestowa, Cmentarna, Jaśminowa, Koszarowa, Malinowa, Młynowa, Modrzewiowa, Ogrodowa, Porzeczkowa, Spółdzielcza, Wąska, Wierzbowa, Wrzosowa, Zarzeczańska, Południowa, Przechodnia,

Okręg 3: Gródek, ulice: Aleksandra i Grzegorza Chodkiewiczów, Fabryczna, Krzywa, Lawendowa, Piaskowa, Północna, Wschodnia. Miejscowości: Bielewicze, Grzybowce, Miesleski, Miesleski-Kolonia, Straszewo, Zarzeczan,

Okręg 5: Bobrowniki, Chomontowce, Gobiaty, Jaryłówka, Łużany, Narejki, Skroblaki,

Okręg 6: Wiejki, Podozierany.

4.6. OŚWIATA

Oświata to jedna z kluczowych dziedzin zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, jak i lokalnym. Im bardziej wykształcone społeczeństwo, tym szybciej i lepiej potrafi się przystosować do realiów dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej i społecznej.

Infrastruktura szkolna, przede wszystkim budynki i ich wyposażenie, jak również dostępne dla uczniów obiekty sportowe, to majątek gminy bezpośrednio służący potrzebom uczniów i nauczycieli. Jej stan wpływa na warunki nauczania i pośrednio na efekty kształcenia. Na terenie Gminy funkcjonują następujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Partyzantów Braci M. i A. Chrzanowskich w Gródku, ul. A. i G. Chodkiewiczów 18, 16-040 Gródek,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Załukach, Załuki 5, 16-040 Gródek.

Tabela 18. Wyniki egzaminu ośmioklasisty w roku 2024 na terenie Gminy Gródek

Jednostka	Język polski		Matematyka		Język angielski	
	Liczebność	Średni wynik w %	Liczebność	Średni wynik w %	Liczebność	Średni wynik w %

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Szkoły Podstawowe na terenie gminy Gródek	15	47	15	43	13	53
---	----	----	----	----	----	----

Tabela 19. Średnie wyniki dla Polski, województwa i powiatu

	Polska	województwo	powiat
Język polski	66	57,44	62
Matematyka	53	49,3	53
Język angielski	66	63,49	64

Jak wynika z powyższych zestawień, wyniki egzaminów ośmioklasisty u uczniów z terenu Gminy są niższe niż średnie wyniki dla kraju, powiatu białostockiego oraz województwa. Mając na uwadze ten fakt, cały obszar gminy jest obszarem kryzysowym pod względem wyników nauczania.

4.7. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Drugą najważniejszą sferą wymagającą analizy w celu uzyskania informacji na temat kondycji danego obszaru jest sfera gospodarcza. Obrazuje ona aktywność ekonomiczną mieszkańców, która wyznacznikiem jakości życia ludzi. Jak wynika z informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy w Gródku w roku 2023 na terenie Gminy zarejestrowanych było 221 podmiotów gospodarczych. Zdecydowanie największą grupę stanowią prywatne podmioty gospodarcze. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców dla gminy Gródek wynosił w roku 2023 - 2,57.

Tabela 20. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na terenie gminy Gródek

Miejscowość	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w roku 2023	Liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Bielewicz	5	89	5,6
Bobrowniki	4	96	4,2
Borki	0	37	0,0
Chomontowce	0	11	0,0
Downiewo	0	22	0,0
Dzierniakowo	0	25	0,0
Głęjsk	0	7	0,0
Gobiaty	0	4	0,0
Gródek I	89	2277	3,9
Grzybowce	3	33	9,1
Jaryłówka	0	4	0,0
Józefowo		10	0,0

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w roku 2023	Liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Kołodno	4	62	6,5
Królowe Stojło	1	20	5,0
Królowy Most	14	69	20,3
Łużany	0	39	0,0
Mieleszki	2	88	2,3
Mieleszki-Kolonia	3	41	7,3
Mostowlany	0	13	0,0
Narejki	0	9	0,0
Nowosiółki	2	31	6,5
Pieszczaniki	4	75	5,3
Piłatowszczyzna	3	18	16,7
Podozierany	4	79	5,1
Podzałuki	0	14	0,0
Przechody	0	32	0,0
Radunin	4	36	11,1
Ruda	0	40	0,0
Skroblaki	3	23	13,0
Słuczanka	1	67	1,5
Sofipol	10	71	14,1
Straszewo	3	42	7,1
Świsłoczany	0	10	0,0
Waliły	8	97	8,2
Waliły-Dwór	6	129	4,7
Waliły-Osada	0	2	0,0
Waliły-Stacja	26	551	4,7
Wiejki	0	122	0,0
Wierobie	0	26	0,0
Wyżary	0	1	0,0
Załuki	15	255	5,9
Zarzeczany	3	110	2,7
Zasady	0	11	0,0
Zielona	0	30	0,0
Zubki	1	16	6,3
Zubry	3	73	4,1

Najmniej aktywni gospodarczo na terenie Gminy są mieszkańcy następujących miejscowości: Zielona, Zasady, Wyżary, Wierobie, Wiejki, Waliły Osada, Waliły, Ruda, Przechody, Podzałuki, Narejki, Mostowlany, Łużany, Jaryłówka, Józefowo, Gobiaty, Glejsk, Dzierniakowo, Chomontowce, Borki na obszarze tych sołectw brak jest podmiotów gospodarczych,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

4.8. STREFA ŚRODOWISKOWA

Jednym z zagrożeń środowiskowych na terenie Gminy są wyroby zawierające azbest.

Azbest jest nazwą handlową materiałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wśród wyrobów azbestowych można wyróżnić 2 grupy produktów:

1. „wyroby miękkie” – których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1000 kg/m³, to słabo związane produkty azbestowe o wysokim ponad 60% udziale azbestu w produkcie oraz niskiej zawartości substancji wiążącej, do których zaliczamy tynki, maty, płyty azbestowe, papy.
2. „wyroby twarde” – których gęstość objętościowa jest większa niż 1000 kg/m³, zawierające wysoki udział substancji wiążącej, zaś niski udział azbestu (do 15%), do których należą płyty faliste i płaskie, rury wodociągowe, elementy kanalizacji. Spójność włókien azbestowych jest tak wysoka, że praktycznie nie uwalniają się one do środowiska (wyjątkiem jest obróbka, np.: cięcie lub proces naruszania mechanicznego). Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Azbest niepoddawany procesom powodującym powstawanie pyłu i zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwalnianie się włókien do powietrza nie stanowi zagrożenia dla zdrowia ludzkiego.

Azbest umieszczony został w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej „jako substancja niebezpieczna o działaniu rakotwórczym na człowieka. Udowodniono, bowiem, że substancja stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażenia dróg oddechowych na wdychanie jego włókien. Największe zagrożenie stanowią tzw. włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostają się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów i mają grubość nie większą niż 3 mikrometry. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych nie są wydalone. Ich szkodliwe działanie ujawniać się może po wielu latach w postaci następujących schorzeń:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- międzybłonniak opłucnej,
- rak płuc.

Tabela poniżej przedstawia ilość wyrobów zawierających azbest z jego rozmieszczeniem na terenie gminy Gródek.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Tabela 21. Ilość i rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Gródek

Miejscowość	Ilość metrów azbestu	Liczba mieszkańców	Wskaźnik ilości metrów azbestu na 100 mieszkańców
Bielewicz	164 850	89	185224,7
Bobrowniki	115 125	96	119921,9
Borki	40 920	37	110594,6
Chomontowce	82 110	11	746454,5
Downiewo	31 155	22	141613,6
Dzierniakowo	54 315	25	217260
Gobiaty	20 894	2	10447
Gródek	419 040	2277	18403,16
Grzybowce	20 970	33	63545,45
Jaryłówka	27 585	4	689625
Józefowo	16 290	10	162900
Kołodno	87 855	62	141701,6
Królowe Stojło	49 260	20	246300
Królowy Most	1 200	69	1739,13
Łużany	73 830	39	189307,7
Mieleszki	86 715	88	98539,77
Mieleszki-Kolonia	94 440	41	230341,5
Mostowlany	28 335	13	217961,5
Narejki	17 643	9	196033,3
Nowosiółki	7 980	31	25741,94
Pieszczaniki	17 595	75	23460
Piłatowszczyzna	50 190	18	278833,3
Podozierany	113 745	79	143981
Podzałuki	32 595	14	232821,4
Przechody	31 380	32	98062,5
Radunin	34 440	36	95666,67
Skroblaki	57 240	23	248869,6
Słuczanka	57 600	67	85970,15
Sofipol	19 065	71	26852,11
Straszewo	77 580	42	184714,3
Świsłoczany	78 570	10	785700
Waliły	129 105	97	133097,9
Waliły-Dwór	0	129	0
Waliły-Stacja	18 720	551	3397,459
Wiejki	144 270	122	118254,1
Wierobie	52 500	26	201923,1
Załuki	137 205	255	53805,88
Zarzeczany	55 485	110	50440,91
Zasady	3 015	11	27409,09
Zielona	51 180	30	170600
Zubki	30 527	16	190793,8

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Miejscowość	Ilość metrów azbestu	Liczba mieszkańców	Wskaźnik ilości metrów azbestu na 100 mieszkańców
Zubry	130 635	73	178952,1

Na terenie Gminy zlokalizowanych zostało 2 763 154 m². Średni wskaźnik ilości azbestu na 100 mieszkańców dla Gminy wynosi 56796,59 m². Najwięcej azbestu na 100 mieszkańców występuje na terenie miejscowości: Zubry, Zubki, Zielona, Świsłoczany, Straszewo, Radunin, Przechody, Podzałuki, Podozierany, Piłatowszczyzna, Narejki, Mostowlany, Mieleszki-Kolonia, Mieleszki, Łużany, Królowe Stojło, Józefowo, Kołodno, Jaryłówka, Bielewice, Bobrowniki, Chomontowce, Downiewo, Dzierniakowo,

Określenie obszarów charakteryzujących się kryzysem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wymaga m.in. analizy dostępności mieszkańców do podstawowej infrastruktury technicznej i społecznej, podstawowych usług, ilości i jakości terenów publicznych.

Jedną z podstawowych rodzajów infrastruktury technicznej jest dostęp do kanalizacji. Na terenie Gminy zbiorcza kanalizacja sanitarna doprowadzona jest do 14 miejscowości. Łącznie ze zbiorczej kanalizacji sanitarnej korzysta 831 osób. Należy zaznaczyć, iż dostęp do kanalizacji sanitarnej ma niebagatelne znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska. Brak możliwości odprowadzania ścieków do zbiorczej kanalizacji sanitarnej w przypadku zwartej zabudowy i przydomowych oczyszczalni ścieków w przypadku zabudowy rozproszonej wiąże się z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego tj. wód podziemnych i gruntowych oraz gleby. Dostęp do kanalizacji sanitarnej na terenie poszczególnych sołectw przedstawia tabela poniżej. Do celu obliczeń założono średnią liczbę osób w gospodarstwie domowym dla województwa podlaskiego, która wynosi 2,4 osoby.

Tabela 22. Wskaźnik dostępu do kanalizacji sanitarnej na 100 mieszkańców

Miejscowość	Liczba podłączonych nieruchomości	Liczba mieszkańców	Wskaźnik liczby osób podłączonych na 100 mieszkańców
Bobrowniki	5	96	5,2
Gródek I	1510	2277	66,3
Waliły-Dwór	22	129	17
Waliły-Stacja	355	551	64,4
Zarieczany	103	110	93,6

Za obszary kryzysowe pod względem dostępu do zbiorczej kanalizacji sanitarnej należy uznać: Zubry, Zubki, Zielona, Zasady, Załuki, Wyżary, Wierobie, Wiejki, Waliły-Osada, Waliły, Świsłoczany, Straszewo, Sofipol, Słuczanka, Skroblaki, Ruda, Radunin, Przechody, Podzałuki,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Podozierany, Pieszczaniki, Nowosiółki, Narejki, Mostowlany, Mieleszki-Kolonia, Mieleszki, Łużany, Królowy Most, Królowe Stojło, Kołodno, Józefowo, Jaryłówka, Grzybowce, Gobiaty, Glejsk, Dzierniakowo, Downiewo, Chomontowce, Borki, Bobrowniki, Bielewicze.

Poza miejscowością Gródek i Zarzeczano na terenie Gminy brak jest infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

4.9. SFERA TECHNICZNA

Negatywne zjawiska w sferze technicznej to między innymi degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Budynki należące do mieszkaniowego zasobu Gminy Gródek znajdują się w miejscowości Gródek, Podozierany i Grzybowce. Lokale mieszkalne znajdując się w Gródku posiadają dostęp do sieci wodnej i kanalizacji sanitarnej. Lokale mieszkalne znajdujące się we wspólnotach mieszkaniowych (ul. Michałowska, Południowa i Przechodnia posiadają centralne ogrzewanie).

Tabela 23. Wykaz zasobów komunalnych Gminy

Lp.	Nazwa ulicy	Numer budynku	Numer lokalu	Wodociąg	Kanalizacja	Centralne ogrzewanie
1	Białostocka	6	1	1	1	x
2	Białostocka	6	2	1	1	x
3	Białostocka	6	4	1	1	x
4	Białostocka	8	1	1	1	x
5	Białostocka	8	2	1	1	x
6	Białostocka	10	1	1	1	x
7	Białostocka	10	2	1	1	x
8	Białostocka	12	3	1	1	x
9	Białostocka	18	1	1	1	x
10	Białostocka	18	2	1	1	x
11	Białostocka	60	1	1	1	x
12	Białostocka	60	2	1	1	x
13	Białostocka	60	3	1	1	x
14	Białostocka	78		1	x	x

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp.	Nazwa ulicy	Numer budynku	Numer lokalu	Wodociąg	Kanalizacja	Centralne ogrzewanie
15	Białostocka	76	1	1	1	x
16	Białostocka	76	2	1	1	x
17	Białostocka	76	3	1	1	x
18	Białostocka	76	4	1	1	x
19	Białostocka	76	5	1	1	x
20	Białostocka	76	7	1	1	x
21	Białostocka	76	8	1	1	x
22	Białostocka	76	9	1	1	x
23	Białostocka	76	10	1	1	x
24	Białostocka	76	11	1	1	x
25	Białostocka	76	12	1	1	x
26	Chodkiewiczów	25	2	1	1	x
27	Chodkiewiczów	25	3	1	1	x
28	Chodkiewiczów	25	4	x	1	x
29	Chodkiewiczów	38	1	1	1	x
30	Fabryczna	1	1	1	1	1
31	Fabryczna	1	2	1	1	1
32	Fabryczna	1	3	1	1	1
33	Michałowska	5	4	1	1	x
34	Michałowska	5	5	1	1	x
35	Michałowska	5	6	1	1	x
36	Michałowska	5	13	1	1	x
37	Michałowska	5	16	1	1	x
38	Młynowa	7	2	1	1	x
39	Południowa	4	1	1	1	1
40	Południowa	4	3	1	1	1
41	Przechodnia	4	1	1	1	1
42	Przechodnia	5	4	1	1	1
43	Przechodnia	6	12	1	1	1
44	Przechodnia	7	15	1	1	1
45	Przechodnia	8	25	1	1	1

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Budynek mieszkalny w Grzybowcach – brak dostępu do sieci wod-kan (brak tych sieci w miejscowości), dostęp do wody ze studni wierconej na nieruchomości.

Budynek mieszkalny w Podozieranach (najem socjalny) - brak dostępu do sieci wod-kan (brak tych sieci w miejscowości), dostęp do wody ze studni wierconej na nieruchomości

Ponadto na terenie Gminy zlokalizowane są następujące budynki użyteczności publicznej:

1. Świetlice wiejskie:

- Bielewicz – w dobrym stanie, planowane było wykonanie toalety;
- Podozierany – w dobrym stanie (można byłoby ewentualnie część budynku przeznaczyć na kuchnię i toaletę, wykonać doziemną instalację wodociągową ze studnią wierconą i doziemną instalację kanalizacji sanitarnej ze zbiornikiem bezodpływowym na nieczystości ciekłe – ale to nie było planowane);
- Mielezki, Nowosiółki, Słuczanka, Wiejki, Załuki – nie do remontu.

2. Budynek Urzędu Gminy – nie do remontu, planowana modernizacja instalacji elektrycznej w celu umożliwienia podłączenia agregatu.

3. Budynek, w którym mieści się Gminne Centrum Kultury i Biblioteka Publicznej – ogólnie stan dobry, (wskazana modernizacja istniejącej kotłowni na olej opałowy oraz odnowienie elewacji – czyszczenie, uzupełnieni ubytków, malowanie).

4. Szkoła Podstawowa w Gródku – do wymiany pokrycie dachowe w starej części budynku, wymiana instalacji c.o. (grzejników i rur).

5. Budynek, w którym mieści się Przedszkole Samorządowe w Gródku i GOPS – potrzeba termomodernizacji budynku: wymiana instalacji c.o. i c.w.u., wymiana instalacji elektrycznej oświetleniowej (z rozdzielnią), stolarka okienna i drzwiowa, docieplenie dachu, wymiana instalacji wentylacji mechanicznej.

6. Amfiteatr – remont schodów wejściowych i fundamentów.

7. Budynek socjalny przy boisku w Zarzeczanach – remont schodów, podmurówki, remont łazienek (wymiana instalacji c.w.u., armatury sanitarnej, okładzin ściennych i podłogowych).

8. Hala targowa + sanitariaty – nie do remontu.

9. Budynek w Załukach, w którym mieści Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Załukach – modernizacja istniejącej kotłowni na olej opałowy.

10. Budynek, w którym mieści się Zakład Gospodarki Komunalnej w Gródku – kompleksowa termomodernizacja (docieplenie ścian, przebudowa dachu wraz z dociepleniem, wymiana

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

stolarki okiennej).

11. Budynek byłej rehabilitacji – docieplenie ścian.
12. Budynek, w którym mieści się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gródku – nie do remontu.

Jako obszary w stanie kryzysowym w sferze technicznej przyjęto sołectwa na terenie, których zlokalizowane są budynki użyteczności publicznej wymagające remontu.

5. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Tabela poniżej przedstawia stany kryzysowe w gminie Gródek wg poszczególnych zjawisk

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Tabela 24. Stany kryzysowe w gminie Gródek wg poszczególnych zjawisk - sfera społeczna

Lp	Miejscowość	Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Wskaźnik procentowego udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych
1.	Bielewicz				x	x	x		
2.	Bobrowniki				x				x
3.	Borki								
4.	Chomontowce	x	x	x	x	x	x		
5.	Downiewo				x			x	
6.	Dzierniakowo	x		x			x		
7.	Glejsk			x					
8.	Gobiaty							x	x
9.	Gródek		x			x	x		
10.	Grzybowce	x	x	x	x				
11.	Jaryłówka								
12.	Józefowo	x	x	x					
13.	Kołodno								
14.	Królowe Stojło		x	x	x	x			

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp	Miejscowość	Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Wskaźnik procentowego udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych
15.	Królowy Most					x			x
16.	Łużany							x	
17.	Mieleszki		x		x	x			x
18.	Mieleszki-Kolonia		x		x	x		x	
19.	Mostowlany		x	x					x
20.	Narejki								
21.	Nowosiółki				x	x		x	
22.	Pieszczaniki						x		
23.	Piłatowszczyzna	x			x				
24.	Podozierany		x		x	x			x
25.	Podzałuki		x	x	x				
26.	Przechody	x	x						
27.	Radunin			x					x
28.	Ruda					x			x
29.	Skroblaki		x	x					x
30.	Słuczanka		x						
31.	Sofipol			x					x

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp	Miejscowość	Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	Wskaźnik osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Wskaźnik procentowego udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych
32.	Straszewo	x			x				
33.	Świsłoczany	x	x		x	x		x	x
34.	Waliły		x	x	x	x			
35.	Waliły-Dwór				x			x	
36.	Waliły-Osada			x					
37.	Waliły-Stacja	x					x		
38.	Wiejki		x	x	x	x			x
39.	Wierobie		x						
40.	Wyżary			x					
41.	Załuki				x		x		
42.	Zarzeczany	x							x
43.	Zasady	x	x		x				
44.	Zielona	x	x	x		x			
45.	Zubki	x	x	x					
46.	Zubry		x	x	x	x			

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp	Miejscowość	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców	Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborcza	Poziom nauczania-wyniki egzaminu ośmioklasisty
1.	Bielewicz		x	x		x	x
2.	Bobrowniki			x	x		x
3.	Borki			x			x
4.	Chomontowce			x			x
5.	Downiewo		x				x
6.	Dzierniakowo						x
7.	Glejsk						x
8.	Gobiaty						x
9.	Gródek		x			x	x
10.	Grzybowce			x	x	x	x
11.	Jaryłówka						x
12.	Józefowo						x
13.	Kołodno						x
14.	Królowe Stojło						x

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp	Miejscowość	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców	Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborcza	Poziom nauczania-wyniki egzaminu ośmioklasisty
15.	Królowy Most		x	x	x		x
16.	Łużany	x					x
17.	Mieleszki	x	x		x	x	x
18.	Mieleszki-Kolonia	x				x	x
19.	Mostowlany			x			x
20.	Narejki						x
21.	Nowosiółki		x				x
22.	Pieszczaniki	x					x
23.	Piłatowszczyzna						x
24.	Podozierany					x	x
25.	Podzałuki						x
26.	Przechody			x	x		x
27.	Radunin						x
28.	Ruda						x
29.	Skroblaki						x

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp	Miejscowość	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców	Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborcza	Poziom nauczania-wyniki egzaminu ośmioklasisty
30.	Słuczanka						X
31.	Sofipol						X
32.	Straszewo					X	X
33.	Świsłoczany		X				X
34.	Waliły			X			X
35.	Waliły-Dwór	X	X				X
36.	Waliły-Osada						X
37.	Waliły-Stacja	X	X				X
38.	Wiejki	X				X	X
39.	Wierobie				X		X
40.	Wyżary						X
41.	Załuki	X		X			X
42.	Zarzeczany		X	X		X	X
43.	Zasady						X
44.	Zielona						X

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek

Lp	Miejscowość	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik procentowego udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 bezrobotnych zarejestrowanych w 2023 r.	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców	Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborcza	Poziom nauczania-wyniki egzaminu ośmioklasisty
45.	Zubki			x			x
46.	Zubry						x

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Obszarami, które spełniają warunki wymienione w art. 9 ustawy o rewitalizacji do uznania za obszar zdegradowany na terenie gminy są miejscowości:

- Zubry - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Zubki - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Zielona - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Zarzeczany - sfera funkcjonalno-przestrzenna, sfera techniczna,
- Wiejki - sfera funkcjonalno-przestrzenna, sfera gospodarcza,
- Waliły-Stacja - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Waliły-Dwór- sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Waliły- sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Świsłoczany- sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Straszewo- sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Przechody - sfera funkcjonalno-przestrzenna, sfera gospodarcza,
- Nowosiółki - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Mieszki - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Królowy Most - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Grzybowce - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Chomontowce - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Bobrowniki - sfera funkcjonalno-przestrzenna,
- Bielewice - sfera funkcjonalno-przestrzenna.

W miejscowościach tych nastąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym współistnieniu negatywnych zjawisk w pozostałych strefach.

6. OBSZAR REWITALIZACJI

Zgodnie art. 10 ustawy o rewitalizacji obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Mając powyższe na uwadze wyznaczono następujące podobszary rewitalizacji:

Podobszar I – Zarzeczany (52,8165 ha; 110 osób),

Podobszar II – Waliły Stacja (147,1519 ha; 551 osób),

Podobszar III – Nowosiółki (38,6133 ha; 31 osób).

Łączny teren przeznaczony do rewitalizacji wynosi 238,5817 ha, co daje około 15%

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

powierzchni Gminy (powierzchnia terenów zamieszkałych wynosi 1551,8946 ha) i zamieszkuje go łącznie 692 osoby (14 % ogółu ludności).

Tym samym mieści się on w limitach powierzchniowych i ludnościowych wyznaczonych przez ustawę o rewitalizacji.

6.1. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Podobszar I Zarzeczany

Podobszar o powierzchni 52,8165 ha, co stanowi 0,12 % powierzchni całej Gminy i 3,4% obszarów zurbanizowanych. Zamieszkuje go 110 osób, czyli 2,25 % ogółu mieszkańców Gminy.

Podobszar charakteryzuje się wysokim nagromadzeniem negatywnych zjawisk społecznych, takich jak: niski wskaźnik osób w wieku produkcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców, wysoki wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, wysoki wskaźnik liczby osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych, wysoki wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców, niska frekwencja wyborcza, niski poziom wyników egzaminu ośmioklasisty. Podobszar charakteryzuje się niekorzystną sytuacją demograficzną. Jednocześnie Podobszar zamieszkuje wysoka liczba osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a więc powyżej 50 roku życia oraz będących długotrwale bezrobotnych. Sytuacja taka prowadzi do marginalizacji społecznej, „wypadania” z rynku pracy, braku motywacji do szukania zatrudnienia. Następstwem tego stanu rzeczy jest kolejny obszar kryzysowy Podobszaru- wskaźnik związany z bezpieczeństwem publicznym. Podobszar charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem przestępstw oraz niskim zainteresowaniem życiem publicznym. Są to zjawiska powiązane ze sobą. Brak zatrudnienia powoduje frustrację, co rodzi niechęć do uczestnictwa w życiu publicznym i brak poczucia sprawstwa nad własnym losem. Powoduje to marginalizację, brak chęci do uczestnictwa w życiu gminy, braku zacieśniania więzi społecznych i społecznego wyobcowania przy jednoczesnej tendencji do wzrostu zachowań przestępczych. Stworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu może być odpowiedzią na zaistniałe problemy. Ludzie będący aktywni społecznie, mają większe szanse zarówno na znalezienie zatrudnienia, jak również na znalezienie sposobów na rozwiązanie swoich problemów życiowych. Kolejną słabością Podobszaru są słabe wyniki egzaminu ośmioklasisty. Można powiedzieć, iż jest to również następstwo wymienionych wyżej zjawisk. Dalsze pogłębianie się tego stanu rzeczy doprowadzić może to zjawiska tzw. dziedziczenia biedy.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Tabela 25. Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze rewitalizacji Zarzeczany

Wskaźnik	Podobszar Zarzeczany	Średnia dla Gminy
Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców	50,9	56,8
Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	100	65
Wskaźnik liczby osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych	100	29,7
Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców	2,73	1,69
Wskaźnik frekwencji wyborczej	46,96%	51,3%
Wskaźnik poziomu wyników egzaminu ośmioklasisty	Poniżej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej	Poniżej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej

Rozwiązaniem problemu jest stworzenie warunków do integracji społecznej oraz rozwoju przedsiębiorczości. Jak wskazano, Gmina posiada potencjał w kierunku rozwoju turystyki i związanych z nią „pobocznych” usług. Konieczne są jednak inwestycje w podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy zarówno dla mieszkańców, jak i ewentualnych przyjezdnych oraz stworzenie warunków do aktywnego i efektywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Wpłyną one na eliminację lub minimalizację bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych i po 50 roku życia oraz na integrację społeczną, zacieśnianie więzi międzyludzkich, co znacznie przekłada się na zwiększenie aktywności społecznej, udział mieszkańców w ważnych wydarzeniach z punktu widzenia zarówno Gminy, jak i kraju.

Ponadto Podobszar należy uznać za zdegradowany pod względem sfery funkcjonalno przestrzennej i technicznej. Na podobszarze brak jest dostępu do kanalizacji sanitarnej. Wpływa to w sposób zasadniczy na warunki życia mieszkańców oraz sferę środowiskową tj. niekorzystny wpływ nieczystości ciekłych wydobywających się z często nieszczelnych zbiorników bezodpływowych do wód powierzchniowych, podziemnych oraz gleby. W sferze technicznej na terenie Podobszaru zlokalizowany jest budynek socjalny przy boisku będący w zasobie Gminy, który wymaga gruntownego remontu. Ważnym elementem jest brak infrastruktury rekreacyjnej wokół jednego z atrakcyjniejszych turystycznie miejsc na mapie gminy Gródek. Na obszarze występują problemy związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej oraz ze zdegradowanymi obiektami, które stwarzają możliwości zagospodarowania i wykorzystania zgodnie z pojawiającymi się potrzebami społeczności lokalnej.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Podobszar II Walily-Stacja

Powierzchnia podobszaru wynosi 147,1519 ha, co stanowi 9,47 % powierzchni całej Gminy i 0,34 % obszarów zurbanizowanych. Zamieszkuje go 551 osób, co stanowi 11,2% mieszkańców Gminy.

Podobszar charakteryzuje się problemami demograficznymi. Obszar charakteryzuje się niskim wskaźnikiem osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców. Jednym z elementów, które decydują o decyzji o zamieszkaniu na danym terenie, jest jego atrakcyjność w szerokim tego słowa znaczeniu. Brane są pod uwagę zarówno walory estetyczne, dostęp do infrastruktury, ale też możliwość spędzania wolnego czasu, elementy infrastruktury rekreacyjnej, dostępu do różnego rodzaju usług. Ważnym aspektem jest możliwość wynajmu tanich lokali komunalnych. Wpływa to na decyzję o zamieszkaniu na danym terenie osób w wieku produkcyjnym, które zakładając rodziny i posiadając potomstwo poprawiają sytuację demograficzną na danym obszarze. Działaniami, które powinny być podjęte, jest uatrakcyjnienie danego terenu z punktu widzenia mieszkańców w różnym wieku. W przypadku osób młodych zaprowadzenie ładu przestrzennego, uatrakcyjnienie sołectwa poprzez stworzenie warunków do integracji społecznej, efektywnych form spędzania wolnego czasu. Tutaj, podobnie jak w przypadku Podobszaru I, konieczna jest pomoc w aktywizacji społecznej i ekonomicznej społeczeństwa zarówno w sferze stworzenia warunków do gospodarczego rozwoju obszaru poprzez stworzenia warunków do rozwoju działalności gospodarczej, możliwości zacieśniania więzi społecznej, które to często owocują pomocą w znalezieniu zatrudnienia.

Ponadto Podobszar charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem liczby osób pobierających zasiłek z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców, oraz powiązany z tym zjawiskiem wyrażony wysokim wskaźnikiem bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia oraz osób do 30 roku życia. Są to dwie grupy osób będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby do 30 roku życia posiadają jeszcze niewielkie doświadczenie, są wśród nich młode matki, które po urodzeniu dziecka nie mogą znaleźć zatrudnienia. Rozwiązaniem jest pomoc matkom w znalezieniu opieki nad potomstwem w godzinach pracy rodziców. Należy zwrócić uwagę, iż im dłuższy okres pozostawania poza aktywnością zawodową osób z niewielkim doświadczeniem, tym większe trudności w znalezieniu ewentualnego zatrudnienia. Drugą grupą są osoby powyżej 50 roku życia, które ze względu na wiek są niechętnie zatrudniane przez pracodawców. Sytuacja ta prowadzi do marginalizacji i wyobcowania

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

społecznego obu tych grup społecznych. Konieczne jest zatem włączenie tych ludzi do życia społecznego. W przypadku osób starszych może to być klub seniora, związek emerytów i rencistów, który działałby na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziała ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Brak możliwości podjęcia zatrudnienia skutkuje koniecznością pobierania zasiłków z tytułu ubóstwa z GOPS. Podobszar II podobnie jak Podobszar I charakteryzuje się niskim wskaźnikiem nauczania na poziomie szkoły podstawowej. Ze względu fakt starzenia się społeczeństwa, wartym rozważenia jest również poprawa warunków ochrony zdrowia poprzez ułatwienie dostępu do lekarzy, lekarzy specjalistów.

Tabela 26. Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze rewitalizacji Walily-Stacja

Wskaźnik	Podobszar Walily Stacja	Średnia dla Gminy
Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	56,4	56,8
Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	0,4	0,24
Wskaźnik bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia na 100 osób bezrobotnych	35,7	29,7
Wskaźnik bezrobocia wśród osób do 30 roku życia na 100 osób bezrobotnych	21,4	16
Niski poziom nauczania w szkole podstawowej	Poniżej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej	Poniżej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej

Na terenie Podobszaru zanotowano również negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno-przestrzennej – brak zbiorczej kanalizacji sanitarnej. Wiąże się to bezpośrednio ze sferą środowiskową poprzez negatywny wpływ na wody podziemne, powierzchniowe oraz gleby. Może to mieć wpływ na sferę gospodarczą poprzez niezdecydowanie potencjalnych inwestorów w realizację na tym terenie swoich inwestycji.

Podobszar III Nowosiółki Powierzchnia Podobszaru wynosi 38,6133 ha, co stanowi 0,09 % powierzchni Gminy i około 2,49 % obszarów zurbanizowanych. Zamieszkuje go 31 osób, czyli 0,63 % ogółu mieszkańców Gminy.

Największymi problemami społecznymi na terenie Podobszaru, jest problem wysokiego wskaźnika osób pobierających zasiłki oraz sprzężony z tym zjawiskiem problem bezrobocia, w tym zjawiska bezrobocia u osób powyżej 50 roku życia. Omawiany teren zamieszkuje stosunkowo wysoki wskaźnik mieszkańców pobierających zasiłki w tym z tytułu bezrobocia, czyli z powodów niejako ze sobą sprzężonych. Brak zatrudnienia i dochodów oznacza

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

konieczność korzystania z pomocy społecznej. Sytuacja jest tym bardziej poważna, iż odnotowano wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia. Osoby takie, ze względu na wiek mają często problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Sytuacja taka prowadzić może do marginalizacji społecznej, „wypadania” z rynku pracy, braku motywacji do szukania zatrudnienia. Rozwiązaniem takiej sytuacji jest aktywizacja społeczeństwa i powstawanie nowych podmiotów gospodarczych, które zapewniłyby pracę osobom bezrobotnym. Zminimalizowałoby to jednocześnie problem pobierania zasiłków. Należy zaznaczyć, iż na terenie Gminy w latach 2022/2023 wskaźnik osób pobierających zasiłki wzrósł dwukrotnie, a na terenie Podobszaru III prawie co 10 osoba pobiera zasiłek z GOPS. Natomiast analizując problem bezrobocia uwagę zwraca fakt, iż osobami bezrobotnymi są w znacznej mierze mieszkańcy starsi, którzy w niedługim czasie staną się seniorami w pełnym, tego słowa znaczeniu. Biorąc pod uwagę trendy demograficzne zarówno na terenie Gminy, jak i w całym województwie podlaskim istnieje potrzeba powstawania coraz większej liczby ośrodków, które byłyby pomocne ludziom starszym i niejednokrotnie samotnym. Rozwiązaniem jest tu pomoc seniorom w zapewnieniu opieki zarówno całodobowej, jak i pobytu dziennego. Rozwiązanie takie dałoby szansę na znalezienie pracy osobom w wieku produkcyjnym i jednocześnie gwarantowałoby pomoc seniorom.

Tabela 27. Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze rewitalizacji Nowosiółki

Wskaźnik	Podobszar Nowosiółki	Średnia dla Gminy
Wskaźnik osób pobierających zasiłek na 100 mieszkańców	9,7	3,9
Wskaźnik osób pobierających zasiłek z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców	3,2	2
Wskaźnik osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	9,7	5,05
Wskaźnik osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców	33,3	29,7
Wskaźnik wyników egzaminu ośmioklasisty	Poniżej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej	Poniżej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej

Poza problemami w sferze społecznej obszar odznacza się podobnie, jak pozostałe Podobszary sytuacją w sferze funkcjonalno-przestrzennej. Na terenie Podobszaru brak jest dostępu do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, co wiąże się bezpośrednio ze sferą środowiskową w zakresie zanieczyszczenia wód podziemnych, powierzchniowych, jak i gleb. Fakt ten może mieć również znaczenie mając również sferę gospodarczą. Brak przyłączy kanalizacyjnych może

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

mieć negatywny wpływ na rozwój działalności gospodarczej, szczególnie takiej w której generowane są znaczne ilości ścieków komunalnych lub przemysłowych.

6.2. LOKALNE POTENCJAŁY WYZNACZONYCH PODOBSZARÓW

Niepodważalnym potencjałem obszarów przeznaczonych pod rewitalizację jest ich położenie na terenach o wysokiej wartości przyrodniczej. Najatrakcyjniejszym Podobszarem pod względem turystycznym jest Podobszar I Zarzeczany. Na jego terenie zlokalizowany jest zbiornik Zarzeczany, który mógłby pełnić rolę lokalnego, a nawet ponad lokalnego centrum wypoczynku weekendowego, miejsca turystyki kwalifikowanej np. wędkarskiej, centrum rekreacji i rozrywki. Inwestycja w infrastrukturę rekreacyjną zaowocowałaby w rozwój gospodarczy (poprzez powstanie nowych podmiotów gospodarczych np. usług około turystycznych) i społeczny (miejsce integracji społecznej, promocja form efektywnego spędzania czasu). Konieczne są jednak prace inwestycyjne w tym zakresie. Korzystne warunki pod względem perspektywicznego rozwoju gospodarczego posiada Podobszar Waliły-Stacja. Teren wsi należy do centralnie zlokalizowanego ośrodka Gminy stanowiącego zwartą zabudowę miejscowości Waliły-Stacja, Gródek i Zarzeczany. Osią wschód-zachód miejscowości jest droga krajowa Nr 65 obsługująca międzynarodowy ruch tranzytowy do i z przejścia granicznego Bobrowniki (PL) – Bierestowica (BY). Miejscowość ze stosunkowo dużą gęstością zaludnienia, zamieszkiwana przez społeczeństwo głównie w wieku produkcyjnym. Miejscowość ma także potencjał turystyczny - przez miejscowość przebiega Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo., znajduje się tu jedyna w okolicy stacja paliw oraz restauracja i hotel „Zajazd przy Granicy”. Brakuje jednak ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej oraz terenów pod drobne usługi i handel. W miejscowości tej znajduje się teren dawnego Uroczyska Boryk, którego infrastruktura została rozebrana w 2023 r. Teren ten, zgodnie z wolą mieszkańców, jak i przyjezdnych, powinien powrócić do funkcji obszaru organizacji lokalnych imprez i integracji społecznych. W Waliłach-Stacji znajduje się także teren dawnego boiska sportowego (aktualny kompleks sportowy znajduje się w miejscowości Zarzeczany). Działka ta – 895/1 w obrębie ewidencyjnym 8 – Gródek, zlokalizowana jest blisko nowopowstałej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz starszej zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej. Lokalizacja ta – także z uwagi na kształt i powierzchnię, ma więc potencjał na nowe usługi (głównie społeczne – żłobek oraz medyczne), handel oraz nowe lokale mieszkalne w komunalnym zasobie Gminy. Atutem miejscowości Nowosiółki jest zaciszna, ale dobrze skomunikowana przestrzeń, w której mogłyby powstać usługi opiekuńcze

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

dla osób starszych, które gwarantowałyby całodobową i dzienną opiekę dla seniorów. Jest to szczególnie ważne w stosunku do osób niepełnosprawnych, samotnych i zmarginalizowanych.

7. WIZJA OBSZARU

Gminny Program Rewitalizacji, to dokument mający na celu określenie kierunków rewitalizacji w gminie. Jako rewitalizację, należy rozumieć proces wyprowadzenia obszarów lub ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych. Dla wszystkich podobszarów rewitalizacji została wyznaczona ta sama wizja ze względu na powtarzalność problemów i podobieństwo podobszarów. Do celów przyporządkowane zostały odpowiednie kierunki oraz zaplanowane konkretne działania zarówno infrastrukturalne, jak i miękkie będące dopełnieniem osiągnięcia efektu.

Wizja przemian na obszarze rewitalizacji (czyli wizja tego obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych) MUSI BYĆ SPÓJNA z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji. Gmina posiadała Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2016-2020, w którym wizję Gminy zdefiniowano, jako:

Obszar rewitalizacji Gminy Gródek to aktywna i zintegrowana społeczność lokalna, w pełni wykorzystująca walory przyrodnicze i kulturalne obszaru dające możliwość do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wizja obszaru rewitalizacji w niniejszym dokumencie jest spójna i została doprecyzowana.

Wizja obszaru rewitalizacji

Celem działań rewitalizacyjnych jest poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zminimalizowanie negatywnych zjawisk w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej i funkcjonalno-przestrzennej.

Dzięki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, udostępniona zostanie publiczna infrastruktura sprzyjająca aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców. Jednocześnie przeprowadzone działania wpłyną na rozwój usług opiekuńczych skierowanych do najmłodszych mieszkańców Gminy, seniorów, poprawę dostępności do usług z zakresu ochrony zdrowia.

Ponadto przeprowadzone zadania wpłyną na rozwój gospodarczy, co przełoży się na minimalizację negatywnych zjawisk społecznych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Wszystkie realizowane zadania będą wykorzystywały lokalne walory przyrodnicze i kulturowe przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

8. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA

Wizja obszarów wskazanych do rewitalizacji musi nawiązywać do kierunków rozwoju i celów do osiągnięcia przez cały obszar gminy. Działania rewitalizacyjne powinny wpłynąć na:

- poprawę warunków i jakości życia w na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji,
- tworzenie pozytywnego wizerunku obszaru przeznaczonego do rewitalizacji,
- stworzenie warunków do rozwoju fizycznego i intelektualnego mieszkańców,
- poprawę klimatu gospodarczego na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji,
- poprawę estetyki obszarów przeznaczonych do rewitalizacji,
- stworzenie warunków do efektywnego spędzenia wolnego czasu,
- poprawę infrastruktury turystycznej w obszarze rewitalizacji,
- poprawę warunków opieki nad najmłodszymi mieszkańcami Gminy,
- zapewnienie opieki senioralnej,
- poprawę dostępności do mieszkalnictwa komunalnego,
- poprawę warunków do rozwoju gospodarczego Gminy.

Jednocześnie wizja powinna nawiązywać do negatywnych zjawisk występujących na obszarach zdegradowanych i sposobu ich wyprowadzenia ze stanu kryzysowego tj.:

- ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych będących powodem opieki GOPS,
- poprawy dostępności do infrastruktury spędzania wolnego czasu,
- poprawy stanu obiektów użyteczności publicznej,
- poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej,
- poprawy estetyki najbardziej cennych turystycznie i przyrodniczo obszarów Gminy,
- stworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- stworzenia infrastruktury do opieki nad seniorami,
- stworzenia warunków dostępności do ochrony zdrowia,
- poprawy dostępności do opieki na najmłodszymi, co wpłynie na zwiększenie podjęcia aktywności ekonomicznej przez matki,
- rozszerzenia dostępu do mieszkalnictwa komunalnego,
- poprawy bezpieczeństwa publicznego.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, zapewniające możliwość samodzielnego funkcjonowania bez konieczności pomocy ze strony opieki społecznej.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej nastąpi poprawa dostępności do mieszkalnictwa komunalnego, powstanie infrastruktura niezbędna do rozwoju fizycznego, w tym do efektywnego spędzania wolnego czasu, poprzez ciekawe i rozwijające formy spędzania wolnego czasu, nastąpi poprawa estetyki i ładu przestrzennego. Dodatkowo powstanie infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa, która będzie jednocześnie elementem poprawy klimatu gospodarczego Gminy. Powstaną obiekty umożliwiające opiekę całodobową, jak i dzienną dla osób starszych, samotnych. Udostępniony zostanie obiekt do opieki żłobkowej. Poszerzony zostanie pakiet zajęć sprzyjający rozwojowi dzieci i młodzieży szczególnie przydatny w przypadku dzieci pochodzących z patologicznych rodzin.

Nadrzędnym celem działań rewitalizacyjnych będzie realizacja działań zmierzających do poprawy estetyki i ładu przestrzennego, zachowania dziedzictwa kulturowego, aktywizacji społecznej, eliminacja wyłączenia społecznego i rozwój gospodarczy obszarów przeznaczonych do rewitalizacji, poprawy dostępności do ochrony zdrowia, opieki żłobkowej, szeroko pojętej opieki senioralnej, poprawy warunków życia, dostępności do mieszkań komunalnych.

Cel 1. Rozwój społeczno-gospodarczy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza społeczeństwa.

1.1. Wspieranie aktywizacji społeczeństwa do zwiększenia aktywności gospodarczej poprzez poprawę warunków do prowadzenia działalności gospodarczej z zakresu np. turystyki;

1.2. Poprawa ładu przestrzennego i rozwój infrastruktury terenów szczególnie atrakcyjnych i wartościowych;

1.3. Poprawa warunków życia seniorów;

1.4. Poprawa dostępności do mieszkalnictwa komunalnego;

1.5. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel 2. Rozwój infrastruktury w zakresie edukacji.

2.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej i opieki nad dziećmi;

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

2.2. Poprawa jakości oferty kulturalno-edukacyjnej.

Cel 3. Wsparcie dla osób poszukujących pracy ze szczególnym naciskiem na osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

3.1. Umożliwienie dostępu do opieki nad małymi dziećmi w celu umożliwienia podjęcia zatrudnienia.

Cel 4. Podniesienie aktywności społecznej i rekreacyjnej mieszkańców gminy.

4.1. Stworzenie warunków do kreatywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców;

4.2. Stworzenie warunków do rozwoju intelektualnego mieszkańców obszarów rewitalizacji;

4.3. Zagospodarowanie obiektów niezbędnych do rozwoju fizycznego i intelektualnego;

4.4. Remonty, przebudowa i dostosowanie obiektów mogących spełniać rolę ośrodków kulturalnych.

Cel 5. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania, estetyki przestrzeni i podniesienie jakości życia mieszkańców gminy przy zachowaniu standardów ochrony środowiska.

5.1. Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej z uwzględnieniem efektywności energetycznej;

5.2. Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej na terenie Gminy.

9. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

9.1. PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE

Przedsięwzięcie P1

Tytuł przedsięwzięcia	ZAGOSPODAROWANIE OGÓLNODOSTĘPNYCH TERENÓW NAD ZALEWEM W ZARZECZANACH
Zakres terytorialny/ lokalizacja	Podobszar I Zarzeczany - działki Nr 237/1, 239/3, 239/2, 239/1, obręb Zarzeczany
Cele i uzasadnienie potrzeb realizacji przedsięwzięcia	Celem projektu jest zapewnienie równego dostępu do przestrzeni publicznej, aktywizacja mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych. Stworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej, miejsc spotkań i rekreacji, a

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

	także wprowadzenie elementów zieleni, przyczyni się do zwiększenia komfortu i atrakcyjności miejsca zamieszkania. Przyczyni się to do integracji społeczności, wzmacniania tożsamości lokalnej i budowania więzi międzyludzkich. Tym samym w sferze społecznej rozwiązane zostaną problemy dotyczące niskiej aktywności społecznej, która została zidentyfikowana jako jeden z problemów sfery społecznej. W sferze funkcjonalno-przestrzennej, obszar zdegradowany zostanie zmodernizowany, udostępnione zostaną obiekty małej infrastruktury oraz miejsca postojowe.
Zakres realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje między innymi: – budowę ciągów komunikacyjnych i oświetlenia zewnętrznego, – montaż obiektów małej architektury (ścieżki edukacyjnej, placu zabaw, siłowni zewnętrznej, linarium,), – montaż wiaty, – montaż bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe, – montaż stanowisk postojowych dla samochodów osobowych, – budowę boiska do siatkówki plażowej, – budowę kortu tenisowego, – budowę ogrodzenia, – remont stanowiska ratownika.
Odbiorcy/beneficjenci projekt	Mieszkańcy obszarów rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Szacowana wartość	1,8 mln zł
Prognozowane rezultaty oraz sposób ich oceny w odniesieniu do celów	– poprawa i modernizacja przestrzeni publicznej, – wzmocnienie więzi społeczności lokalnej, – wzrost społecznej aktywności i zaangażowania społecznego, – poprawa estetyki przestrzeni publicznej, – poprawa warunków odpoczynku mieszkańców, – poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, – spadek liczby osób bezrobotnych. Sposób oceny rezultatów: – dokumentacja techniczna, – wizja lokalna, – protokół zdawczo-odbiorczy.
Wskaźniki	– liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. – liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 110, – obiekty infrastruktury sportowej objęte wsparciem – 1 szt., – obiekty infrastruktury rekreacyjnej objętych wsparciem – 1 szt. – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 5 ha.
Zgodność z celami i kierunkami	4.1, 4.3 1.1.,1.2.,

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Charakter przedsięwzięcia (sfera)	Spółeczna, funkcjonalno-przestrzenna
Dostępność dla osób niepełnosprawnych	Będzie uwzględniony w pracach projektowych
Okres realizacji	2026 - 2029
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P4
Podmiot realizujący i podmioty współpracujące	Gmina Gródek

Przedsięwzięcie P2

Tytuł przedsięwzięcia	BUDOWA DOMU OPIEKI OSÓB STARSZYCH
Zakres terytorialny/ lokalizacja	Podobszar III Nowosiółki – działka Nr 201, obręb Nowosiółki, m. Nowosiółki
Cele i uzasadnienie potrzeb realizacji przedsięwzięcia	Inwestycja polegała będzie na budowie całodobowego i pobytu dziennego dla osób starszych. Realizatorem projektu będzie prywatny inwestor. Gmina podobnie, jak wiele innych w województwie boryka się z problemem starzejącego się społeczeństwa. Ponadto na Podobszarze zdiagnozowano problem bezrobocia, w tym osób powyżej 50 roku życia oraz problem znacznej grupy osób pobierających zasiłki w tym zasiłki z tytułu bezrobocia. Inwestycja rozwiąże wiele z tych problemów. Osoby starsze szczególnie samotne i schorowane, których rodziny nie mogą się nimi zająć będą miały zapewnioną całodobową opiekę. Możliwym będzie również udział w zajęciach dziennych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej Gminy. Ponadto powstała inwestycja stworzy nowe miejsca pracy na różnych szczeblach od specjalistów do osób wykonujących najprostsze czynności. Zmniejszy to zatem problem bezrobocia oraz związany z tym problem korzystania z zasiłków GOPS.
Zakres realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje budowę budynku opieki osób starszych wraz z niezbędną infrastrukturą i zagospodarowaniem terenu. Na terenie obiektu zaplanowano m.in. pokoje pobytu całodobowego przewidziane dla maksymalnie 100 osób, sale do zajęć pobytu dziennego i gabinety lekarskie.
Odbiorcy/beneficjenci projekt	Mieszkańcy obszarów rewitalizacji, mieszkańcy gminy

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Szacowana wartość	12 mln zł
Prognozowane rezultaty oraz sposób ich oceny w odniesieniu do celów	– poprawa warunków życia seniorów, – zapewnienie całodobowej opieki osobom starszym, – zmniejszenie problemu bezrobocia, – zmniejszenie problemu pobierania zasiłków Sposób oceny rezultatów: – dokumentacja techniczna, – wizja lokalna, – protokół zdawczo-odbiorczy.
Wskaźniki	– liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt., – liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 31, – liczba przedsięwzięć proekologicznych – 1 szt. – liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
Zgodność z celami i kierunkami	1.1, 1.3., 5.2
Charakter przedsięwzięcia (sfera)	Społeczna, funkcjonalno-przestrzenna
Dostępność dla osób niepełnosprawnych	Będzie uwzględniony w pracach projektowych
Okres realizacji	2026-2030
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1
Podmiot realizujący i podmioty współpracujące	Prywatny Inwestor

Przedsięwzięcie P3

Tytuł przedsięwzięcia	POWIĘKSZENIE MIESZKANIOWEGO ZASOBU KOMUNALNEGO GMINY WRAZ ZE ZWIĘKSZENIEM DOSTĘPNOŚCI USŁUG O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM I OCHRONY ZDROWIA
Zakres terytorialny/ lokalizacja	Podobszar II Waliły-Stacja - działka Nr 895/1, obręb Gródek, m. Waliły-Stacja

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Cele i uzasadnienie potrzeb realizacji przedsięwzięcia	Celem projektu jest poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców Podobszaru rewitalizacji i całej Gminy. W chwili obecnej Gmina posiada niewystarczającą liczbę mieszkań komunalnych. Problem ten dotyczy głównie osób bezrobotnych oraz ubogich. Jak wykazała przeprowadzona diagnoza Podobszar Waliły-Stacja boryka się z problemem bezrobocia w tym wśród osób powyżej 50 roku życia i do 30 roku życia a także z problemem ubóstwa co oznacza, że stosunkowo duża liczba mieszkańców żyje poniżej minimum socjalnego. Ludzie będący w takiej sytuacji nie mają środków finansowych niezbędnych do kupna lub wynajmu mieszkania. Stąd potrzeba budowy mieszkań komunalnych. Jednocześnie w ramach projektu powstaną lokale usługowe, które są odpowiedzią na poprawę dostępności do usług z zakresu ochrony zdrowia, które to zapotrzebowanie będzie rosło ze względu na występujący na Podobszarze problem starzejącego się społeczeństwa. Kolejnym udogodnieniem dla osób starszych często samotnych i zmarginalizowanych będzie powstanie siedziby lokalnego oddziału związku emerytów i rencistów, będącego enklawą spotkań i wzajemnej pomocy tej grupy społecznej. Jak wspomniano na terenie Podobszaru występuje problem bezrobocia wśród osób do 30 roku życia. Są to często kobiety posiadające dzieci i niemogące podjąć zatrudnienia ze względu na brak opieki żłobkowej. Odpowiedzią na to będzie utworzenie lokalu usługowego, w którym docelowo ma działać prywatny klub dziecięcy. Podobszar Waliły Stacja leży tuż przy miejscowości Gródek. Z powstałej infrastruktury korzystać będą mogły dzieci z terenu całej Gminy.
Zakres realizowanych zadań	W ramach zadania powstanie 16 lokali mieszkalnych komunalnych oraz 8 lokali usługowych przeznaczonych pod wynajem dla usług o charakterze społecznym (prywatny żłobek, siedziba lokalnego oddziału związku emerytów i rencistów) oraz ochrony zdrowia (pracownie i poradnie specjalistyczne)
Odbiorcy/beneficjenci projekt	Mieszkańcy obszarów rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Szacowana wartość	7,5 mln zł
Prognozowane rezultaty oraz sposób ich oceny w odniesieniu do celów	– wzmocnienie więzi społeczności lokalnej, – wzrost społecznej aktywności i zaangażowania społecznego ludzi starszych, – łatwiejszy dostęp do mieszkalnictwa komunalnego, – poprawa warunków życia poprzez łatwiejszy dostęp do lekarzy specjalistów, – stworzenie infrastruktury do opieki żłobkowej, – spadek liczby osób bezrobotnych, w tym osób do 30 roku życia. Sposób oceny rezultatów: – dokumentacja techniczna, – wizja lokalna, – protokół zdawczo-odbiorczy.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Wskaźniki	– liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt., – liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 551 osób, – liczba nowych usług ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 3.
Zgodność z celami i kierunkami	1.3, 1.4. 2.1 3.2,
Charakter przedsięwzięcia (sfera)	Społeczna, funkcjonalno-przestrzenna, techniczna,
Dostępność dla osób niepełnosprawnych	Będzie uwzględniony w pracach projektowych
Okres realizacji	2026-2030
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P4
Podmiot realizujący i podmioty współpracujące	Gmina Gródek

Przedsięwzięcie P4

Tytuł przedsięwzięcia	ZAGOSPODAROWANIE OGÓLNODOSTĘPNEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ O CHARAKTERZE KULTURALNYM – UROCZYSKO BORYK
Zakres terytorialny/ lokalizacja	Podobszar II - część działki Nr 1142/19, obręb Gródek, m. Waliły-Stacja
Cele i uzasadnienie potrzeb realizacji przedsięwzięcia	Na Podobszarze Waliły Stacja zdiagnozowano szereg niekorzystnych zjawisk społecznych są to między innymi bezrobocie, ubóstwo, starzejące się społeczeństwo. Pociąga to za sobą kolejne niekorzystne zjawiska, jak wyobcowanie, marginalizacja, brak możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym ze względu na bardzo ograniczone zasoby finansowe. Jednocześnie uroczysko Boryk jest obszarem atrakcyjnym z punktu widzenia lokalnej społeczności. Inwestycja pełnić będzie niejako centrum życia kulturalnego Podobszaru. Wykorzystana zostanie organizacji plenerowych imprez kulturalnych, do których dostęp będą mieli wszyscy mieszkańcy Gminy, bez względu na status materialny. Spowoduje to nie tylko krzewieniu wiedzy mieszkańców, ale również integracji społecznej, która często wiąże się z rozwiązaniem innych problemów społecznych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Zakres realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje między innymi: – budowę zadaszonej sceny do organizacji imprez plenerowych o charakterze kulturalnym, – montaż ławek przed sceną, – budowę wiaty integracyjnej.
Odbiorcy/beneficjenci projekt	Mieszkańcy obszarów rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Szacowana wartość	1,2 mln zł
Prognozowane rezultaty oraz sposób ich oceny w odniesieniu do celów	– poprawa i modernizacja przestrzeni publicznej, – wzmocnienie więzi społeczności lokalnej, – wzrost społecznej aktywności i zaangażowania społecznego, – poprawa estetyki przestrzeni publicznej, – poprawa warunków odpoczynku mieszkańców. Sposób oceny rezultatów: – dokumentacja techniczna, – wizja lokalna, – protokół zdawczo-odbiorczy.
Wskaźniki	– liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt., – liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 551, – obiekty infrastruktury rekreacyjnej objętej wsparciem – 1 szt.
Zgodność z celami i kierunkami	1.2, 2.2., 4.1, 4.2, 4.3,
Charakter przedsięwzięcia (sfera)	Społeczna, funkcjonalno-przestrzenna
Dostępność dla osób niepełnosprawnych	Będzie uwzględniony w pracach projektowych
Okres realizacji	2028-2030
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P2
Podmiot realizujący i podmioty współpracujące	Gmina Gródek

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Przedsięwzięcie P5

Tytuł przedsięwzięcia	UTWORZENIE CENTRUM AKTYWNOŚCI SENIORA
Zakres terytorialny/ lokalizacja	działka Nr 2046/21, obręb Gródek
Cele i uzasadnienie potrzeb realizacji przedsięwzięcia	Projekt planowany jest poza obszarem rewitalizacji. Jest to odpowiedź na palący problem starzejącego się społeczeństwa. Jak wykazała diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej z roku na rok na terenie Gminy przybywa osób w wieku senioralnym. Są to często osoby schorowane, samotne, posiadające bardzo niskie rolnicze emerytury. Całokształt sytuacji życiowej prowadzi niejako takie osoby do marginalizacji społecznej. W chwili obecnej na terenie Gminy brak jest obiektu zapewniającego opiekę i będącego miejscem spotkań tych ludzi. Jednocześnie Gmina dysponuje praktycznie nieużytkowanym obiektem w centrum Gródka. Zlokalizowany jest on tuż przy targowisku i miał w swoim czasie pełnić rolę hali targowej. Niestety kupcy ze względu na lokalne przyzwyczajenia nie są zainteresowani korzystaniem z hali i wolą „rozkładać” swoje stragany na dworze. Tak więc, hala jest nieużytkowana, a jednocześnie położona w bardzo dogodnej lokalizacji z bardzo dobrym dostępem ze wszystkich miejscowości na terenie Gminy (tuż obok znajduje się przystanek PKS). Utworzenie Centrum Aktywności Seniora byłoby odpowiedzią na problem senioralny. Mogą tu być organizowane różnego rodzaju spotkania, warsztaty, kursy. Można również zorganizować warsztaty międzypokoleniowe, na których starsze pokolenia szkoliłyby młodzież w zakresie np. rękodzieła, gotowania itd., przekazywałyby swoje życiowe i zawodowe doświadczenia, natomiast młodsze pokolenia szkoliłyby seniorów np. w zakresie obsługi komputera. Seniorzy będą się czuli potrzebni i dostrzeżeni przez społeczeństwo, natomiast ludzie młodzi mogą osiąść wiedzę na temat życia i doświadczeń, która nie jest łatwo dostępna w szkole i literaturze. Mając powyższe na uwadze projekt będzie miał znaczący wpływ na wszystkie podobszary rewitalizacji oraz jest kluczowy z punktu widzenia rozwoju i funkcjonowania całej społeczności lokalnej.
Zakres realizowanych zadań	Zakres prac obejmuje m.in.: kompleksowe roboty budowlane w zakresie przebudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku hali targowej na Centrum Aktywności Seniora oraz jego wyposażenie. Budynek będzie parterowy, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz mających problemy z poruszaniem się.
Odbiorcy/beneficjenci projekt	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Gminy
Szacowana wartość	1,5 mln zł
Prognozowane rezultaty oraz sposób ich oceny w odniesieniu do celów	– poprawa i modernizacja przestrzeni publicznej, – wzmocnienie więzi społeczności lokalnej, – wzrost społecznej aktywności i zaangażowania społecznego, – włączenie społeczne mieszkańców, w tym zagrożonych wykluczeniem społecznym i w trudnej sytuacji życiowej,

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

	– poprawa warunków życia seniorów, – likwidacja barier międzyludzkich i marginalizacji. Sposób oceny rezultatów: – dokumentacja techniczna, – wizja lokalna, – protokół zdawczo-odbiorczy.
Wskaźniki	– liczba przebudowanych obiektów – 1 szt., – liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt., – liczba osób korzystających z obiektu – 300 osób/rok.
Zgodność z celami i kierunkami	1.3, 4.1, 4.2.,4.3.
Charakter przedsięwzięcia (sfera)	Społeczna, funkcjonalno-przestrzenna
Dostępność dla osób niepełnosprawnych	Będzie uwzględniony w pracach projektowych
Okres realizacji	2026 - 2030
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P5
Podmiot realizujący i podmioty współpracujące	Gmina Gródek

9.2. PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE

- 1. Rewitalizacja przydrożnych terenów zielonych** – nasadzenia drzew i roślin zielonych, budowa instalacji nawadniania zieleni, magazynowanie i wykorzystanie wody opadowej, nowe obiekty małej architektury (np. ławki, kosze), Podobszary I Zarzecznicy i II Waliły-Stacja oraz miejscowość Gródek, realizuje Gmina Gródek, koszt 300 tys. zł;
- 2. Integracja międzypokoleniowa - wspólne szkolenia oraz warsztaty dla seniorów i dzieci** – świetlica wiejska w Nowosiółkach, Podobszar III Nowosiółki, realizuje Gmina Gródek w porozumieniu ze Szkołą Podstawową im. Partyzantów Braci M. i A. Chrzanowskich w Gródku oraz Stowarzyszeniem „Zaluki Nad Supraślą”, 2027-2029, koszt 50 tys. zł.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Jak wspomniano w niniejszym dokumencie na terenie Gminy występują obszary zagrożenia powodziowego, jednak **WSZYSTKIE ZAPLANOWANE DO REALIZACJI PROJEKTY ZARÓWNO PODSTAWOWE, JAK I UZUPEŁNIAJĄCE POŁOŻONE SĄ POZA TERENEM ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO.**

10. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

10.1. MECHANIZMY INTEGRACJI

Mechanizmy integracji w Gminnym Programie Rewitalizacji mają na celu skoordynowane działanie różnych podmiotów i wzajemne uzupełnianie się działań. Do mechanizmów integracji Gminnego Programu Rewitalizacji zaliczyć należy:

Komitet Rewitalizacji: Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta. Komitet składa się z przedstawicieli lokalnych władz, społeczności lokalnej, organizacji pozarządowych, biznesu i innych zainteresowanych stron. Zadaniem komitetu jest integracja działań i wymiana informacji między różnymi podmiotami.

Konsultacje społeczne: są sposobem uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną – bezpośrednio lub pośrednio – skutki proponowanych przez działania.

Konsultacje społeczne to proces dialogu pomiędzy przedstawicielami władz (każdego szczebla - od lokalnych po centralne) a mieszkańcami, mający na celu zebranie głosów mieszkańców i w oparciu o nie podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych.

Konsultacje mają na celu organizowanie spotkań, zbieranie ankiet co umożliwia aktywne zaangażowanie społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji i kształtowaniu projektów rewitalizacyjnych.

Monitoring i ocena: umożliwiają bieżącą analizę postępów realizacji GPR oraz efektów podejmowanych działań. Systematyczna ocena pozwala na identyfikację obszarów wymagających korekty lub dodatkowego wsparcia, co przyczynia się do ciągłego doskonalenia

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

programu. Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata.

Mechanizmy integracji w Gminnym Programie Rewitalizacji mają na celu skoordynowane działanie różnych podmiotów, wzajemne uzupełnianie się działań oraz osiągnięcie synergii w procesie rewitalizacji. Dzięki temu możliwe jest skuteczne koordynowanie działań, współpraca między różnymi podmiotami oraz uwzględnienie potrzeb mieszkańców.

Wdrażanie wymienionych mechanizmów integracji w ramach GPR jest istotne dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju obszarów objętych rewitalizacją.

10.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ ORAZ POWIAZANIA GOSPODARCZE, SPOŁECZNE I ŚRODOWISKOWE

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami /przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

Planowane inicjatywy wzajemnie się uzupełniają, skupiając się na ograniczonym obszarze, który stanowi obszar rewitalizacji. Zaplanowane działania rewitalizacyjne koncentrują się na

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

danym obszarze będącym przedmiotem rewitalizacji, natomiast działania są ze sobą spójne i powiązane by tworzyć efekt synergii.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników/wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji.

Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji. Poszczególne projekty zostały zaplanowane w ten sposób, by odpowiadały na zdiagnozowane problemy. Jednocześnie problemy dopełniają się. Zaplanowane działania społeczne jednocześnie wpłyną na poprawę ładu przestrzennego, poprawę warunków życia mieszkańców, poprawę estetyki otoczenia. Będzie to skutecznie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym, gospodarczym, środowiskowym, technicznym i przestrzennym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.

Za realizację programu odpowiedzialny będzie Wójt Gminy wraz z pracownikami Urzędu Gminy. Będą oni odpowiedzialni za realizację projektów w sferze publicznej oraz za

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

pozyskiwanie na ten cel środków zewnętrznych. Władze Gminy będą również odpowiedzialne za dialog w sprawie realizacji programu między interesariuszami programu a wdrażającym. Na Wójcie spoczywa także odpowiedzialność za monitoring programu, podawanie do publicznej wiadomości raportów z jego realizacji i ewentualne aktualizacje założeń. W ramach współpracy Gmina będzie współpracować z podmiotami i instytucjami sobie podległymi. Instytucje te będą aktywnie współpracować w realizacji projektów we wszystkich sferach.

Tabela 28. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

L p	Nazwa projektu	Projekty komplementarne	Komplementarność problemowa	Komplementarność przestrzenna	Komplementarność proceduralno-funkcjonalna
1	Utworzenie Centrum Aktywności Seniora – przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku hali targowej	Budowa domu opieki osób starszych Powiększenie mieszkaniowego zasobu komunalnego Gminy wraz ze zwiększeniem dostępności usług o charakterze społecznym i ochrony zdrowia	Projekty dotyczą problemu dostępności do opieki i zagospodarowania czasu seniorów	Dotyczy tego samego obszaru	Te same instytucje będą odpowiedzialne lub współodpowiedzialne za jego wdrażanie. Są to Wójt i pracownicy Urzędu Gminy Gródek
2	Zagospodarowanie ogólnodostępnych terenów nad zalewem w Zarzeczanach	Zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej o charakterze kulturalnym	Projekty dotyczą integracji społecznej, efektywnych form spędzania wolnego czasu.	Dotyczy tego samego obszaru	Te same instytucje będą odpowiedzialne lub współodpowiedzialne za jego wdrażanie. Są to Wójt i pracownicy Urzędu Gminy Gródek
3	Powiększenie mieszkaniowego zasobu komunalnego Gminy wraz ze zwiększeniem dostępności usług o charakterze społecznym i ochrony zdrowia	Utworzenie Centrum Aktywności Seniora – przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku hali targowej Budowa domu opieki osób starszych	Projekty dotyczą problemu dostępności do opieki i zagospodarowania czasu seniorów	Dotyczy tego samego obszaru	Te same instytucje będą odpowiedzialne lub współodpowiedzialne za jego wdrażanie. Są to Wójt i pracownicy Urzędu Gminy Gródek
4	Zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej o charakterze	Zagospodarowanie ogólnodostępnych terenów nad	Projekty dotyczą integracji społecznej, efektywnych	Dotyczy tego samego obszaru	Te same instytucje będą odpowiedzialne lub współodpowiedzialne za jego wdrażanie.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

	kulturalnym – uroczysko Boryk	zalewem w Zarzeczach	form spędzania wolnego czasu.		Są to Wójt i pracownicy Urzędu Gminy Gródek
5	Budowa domu opieki osób starszych	Utworzenie Centrum Aktywności Seniora – przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku hali targowej Utworzenie Centrum Aktywności Seniora – przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku hali targowej	Projekty dotyczą problemu dostępności do opieki i zagospodarowani a czasu seniorów	Dotyczy tego samego obszaru	Te same instytucje będą odpowiedzialne lub współodpowiedzialn e za jego wdrażanie. Są to Wójt i pracownicy Urzędu Gminy Gródek

Komplementarność międzyokresowa

Międzyokresowa – ma gwarantować ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych. Dotyczy to zmiany formuły programu realizacji w związku z zakończeniem okresu przejściowego określonego w ustawie o rewitalizacji, a także zasad wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności w poszczególnych perspektywach finansowych (2007-2013, 2014-2020, 2021-2027), stanowiących jedno z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie stanowi odwołanie do obowiązku oceny aktualności i stopnia realizacji GPR co najmniej co 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Rewitalizacja stanowi proces wieloletni dlatego ważne jest kontynuowanie działań w poszczególnych okresach.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Tabela 29. Komplementarność międzyokresowa projektów

Lp	Nazwa Beneficjenta	Program	Tytuł projekt	Okres realizacji	Wartość Projektu	Wysokość dofinansowania
1	Gmina Gródek	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020	Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w Załukach	2014-2020	167 963,41	128 193,94
2	Gmina Gródek	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020	Rewitalizacja budynku byłego OSP i przyległych terenów w Nowosiólkach poprzez adaptację na świetlicę wiejską	2014-2020	370 643,54	229 139,34
3	Gmina Gródek	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020	Rewitalizacja budynku byłej szkoły i przyległych terenów w Wiejkach poprzez adaptację na świetlicę wiejską	2014-2020	513 940,10	326 121,95
4	Gmina Gródek	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego	Poprawa jakości bazy edukacyjnej i kształcenia Gminy Gródek poprzez utworzenie laboratorium nauki języków obcych oraz remont budynków Szkoły Podstawowej i Publicznego Gimnazjum w Gródku	2007-2013	709 047,41	531 785,52

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania - ma zagwarantować finansowanie GPR z kilku źródeł, skłonić to tworzenia montażu finansowych, aby uniezależnić realizację GPR od dostępności finansowania z jednego źródła. W praktyce oznacza to, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się mają na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia z różnych funduszy i programów unijnych, w szczególności EFRR i EFS+ przy jednoczesnym wykluczeniu podwójnego dofinansowania. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania.

W perspektywie finansowej 2021-2027, samorząd będzie miał dostęp do nowej puli dofinansowań, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS), Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+) oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.

Dostępne będą też programy takie jak Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS), Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG), Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS), Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) oraz inne. Dodatkowe wsparcie stanowić będą programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Różnego rodzaju dofinansowania zewnętrzne przyczynią się do zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji, poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu potencjału społeczno-gospodarczego.

Finansowanie działań zawartych w Programie Rewitalizacji będzie głównie oparte na środkach publicznych i funduszach unijnych.

Potencjalne źródła finansowania działań zawartych w Programie Rewitalizacji obejmują:

1. Środki własne gminy: Finansowanie projektów może być realizowane ze środków budżetowych gminy, które przeznaczone są na inwestycje i rozwój lokalny.
2. Środki prywatne mieszkańców gminy lub inwestorów: Wkład finansowy ze strony prywatnych właścicieli nieruchomości, przedsiębiorców czy inwestorów może stanowić istotny element finansowania działań rewitalizacyjnych.
3. Środki budżetu państwa: Rząd centralny może przekazać środki finansowe z budżetu państwa na wsparcie projektów rewitalizacyjnych.
4. Środki z budżetu UE i innych źródeł zagranicznych: Unia Europejska i inne organizacje międzynarodowe mogą udzielać wsparcia finansowego na projekty rewitalizacyjne poprzez

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

różne fundusze i programy, takie jak Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS+), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz programy wspólnotowe. Dodatkowo, istnieją również inne fundusze zagraniczne, które mogą udzielać wsparcia finansowego na projekty rewitalizacyjne

Zewnętrzne źródła finansowania stanowią istotny element w procesie rewitalizacji, umożliwiając realizację projektów, modernizację infrastruktury, poprawę warunków życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji.

Warto również dodać, że przedstawione koszty są tylko szacunkowe i mogą ulec zmianie na etapie szczegółowych analiz i negocjacji.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Tabela 30. Szacunkowe ramy finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji wraz ze źródłami finansowania

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt (mln zł)	EFRR		EFS+		Wkład własny		Środki krajowe		Inne	
			%	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%	mln zł
1	Utworzenie Centrum Aktywności Seniora	1,5	85	1,275			15	0,225				
2	Zagospodarowanie ogólnodostępnych terenów nad zalewem w Zarzeczanach	1,8	85	1,53			15	0,27				
3	Powiększenie mieszkaniowego zasobu komunalnego Gminy wraz ze zwiększeniem dostępności usług o charakterze społecznym i ochrony zdrowia	7,5	85	6,375			15	1,125				
4	Zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej o charakterze kulturalnym – uroczysko Boryk	1,2	85	1,02			15	0,18				
5	Budowa domu opieki osób starszych	12	85	10,2			15	1,8				

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

11. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA

W celu sprawnego zarządzania procesem rewitalizacji kluczowe znaczenie mają zasady partnerstwa oraz partycypacji społecznej.

Zasada partnerstwa - polega na angażowaniu społeczności lokalnej i prowadzeniu dialogu pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy. Partnerstwo to umożliwia wymianę wiedzy, zasobów i doświadczeń, co prowadzi do synergii działań i lepszych rezultatów.

Zasada partycypacji - powoduje uwzględnienie opinii i potrzeb mieszkańców, co przekłada się na większe zaangażowanie społeczności lokalnej.

Podmioty biorące udział to:

Gmina - pełnić będzie rolę operatora rewitalizacji, inicjatora i koordynatora procesu.

Wójt Gminy – odpowiedzialny będzie za skuteczne zarządzanie Gminnym Programu Rewitalizacji oraz regularne przedstawianie ocen dotyczących postępów z jego realizacji. Ponadto Wójt Gminy inicjuje prace nad GPR lub jego zmianą, a następnie je opracowuje. W cyklu trzyletnim sporządza ocenę stopnia wykonania i aktualności Programu.

Zastępca Wójta – odpowiadać będzie za wdrożenie i realizację Gminnego Programu Rewitalizacji.

Skarbnik Gminy – odpowiedzialny za obsługę księgową i finansową wdrażania procesu, ujęcie zaplanowanych w GPR zadań w Wieloletniej Prognozie Finansowej, monitorowanie przepływów finansowych w zakresie realizacji przedsięwzięć, dokonywanie niezbędnych zmian w budżecie.

Sekretarz Gminy – zapewniać będzie warunki i materiały niezbędne do pracy Komitetu Rewitalizacji Gminy Gródek.

Kierownik Referatu Inwestycyjnego i Gospodarki Komunalnej – odpowiedzialny będzie za koordynowanie procesów inwestycyjnych zadań realizowanych w ramach GPR oraz pozyskiwanie dofinansowania.

Komitet Rewitalizacji – do jego zadań należeć będzie udzielanie Wójtowi doradztwa w celu zapewnienia prawidłowej realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) oraz

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

prorowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji, a organami gminy. Udzielać będzie również wsparcia w procesie oceny i monitoringu.

Etapy wdrażania – harmonogram realizacji:

1. Opracowanie i uchwalenie GPR - 2025
2. Powołanie Komitetu Rewitalizacji - 2025
3. Posiedzenia Komitetów Rewitalizacji – 2025-2030
4. Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych przez odpowiednie podmioty, jednostki, - mieszkańców, w tym pozyskiwanie dofinansowania ze źródeł zewnętrznych - 2026-2030
5. Monitoring i ewaluacja: ciągły proces oceny skuteczności i aktualności działań - 2025-2030 realizowany systematycznie w okresach rocznych

Koszty

Wdrażanie, ewaluacja i monitorowanie będą wykonywane przez pracowników Gminy w ramach obowiązków służbowych. Nie przewiduje się dodatkowych kosztów z tym związanych. Powołany zostanie również Komitet Rewitalizacji, który ma charakter społeczny i swoje obowiązki pełnił będzie dobrowolnie, społecznie i nieodpłatnie. **W chwili obecnej nie jest jeszcze powołany Komitet Rewitalizacji. Dnia r. podjęta została uchwała w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Gródek..**

12. SYSTEM MONITORINGU I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Jednostką odpowiedzialną za monitoring i ocenę postępów gminnego programu rewitalizacyjnego będzie Wójt Gminy. Powołany Komitet Rewitalizacji będzie pełnił rolę nadzorczą realizacji Programu. Będzie również ściśle współpracować z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami i mieszkańcami, aby zapewnić ich pełne uczestnictwo w procesie rewitalizacji i monitoringu. Jednym z jego zadań będzie monitorowanie procesu wdrażania projektów rewitalizacyjnych, ocena wyników osiągniętych przez poszczególne działania. Gminny Program Rewitalizacji będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Monitorowanie odbywać się będzie metodami jakościowymi i ilościowymi. Przewiduje się prowadzenie wśród mieszkańców Poświętnego dorocznych sondaży: internetowych, których celem będzie uzyskanie wiedzy na temat szerokiego odbioru społecznego i ogólnej oceny osiągnięć GPR. Do badań tego rodzaju stosowane będą elektroniczne kwestionariusze, udostępnianie na stronie internetowej.

Dokumentem prezentującym osiągnięcia, postępy oraz wnioski z monitorowania i oceny Programu będą raporty sporządzane przez Komitet Rewitalizacji. Wnioski płynące z raportów posłużą do podejmowania decyzji rewitalizacyjnych i aktualizacji Programu.

Monitoring prowadzony będzie na dwóch płaszczyznach:

- analizę wskaźników, dla konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych: analiza pozwoli ocenić efektywność i stopień realizacji poszczególnych projektów,
- analizę wskaźników związanych z osiągnięciem zakładanych celów strategicznych: analiza wskaźników przypisanych do poszczególnych celów umożliwi ocenę stopnia ich realizacji.

Tabela 31. Wskaźniki przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło danych
1	Utworzenie Centrum Aktywności Seniora	Liczba przebudowanych obiektów	szt.	1	Dokumentacja techniczna, Wizja lokalna Protokół zdawczo-odbiorczy
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	
		Liczba osób korzystających z obiektu	osoby	300/rok	
2	Zagospodarowanie ogólnodostępnych terenów nad zalewem w Zarzeczanach	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Dokumentacja techniczna, Wizja lokalna Protokół zdawczo-odbiorczy
		Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	110	
		Obiekty infrastruktury sportowej objęte wsparciem	szt.	1	
		Obiekty infrastruktury rekreacyjnej objętej wsparciem	szt.	1	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

3	Powiększenie mieszkaniowego zasobu komunalnego Gminy wraz ze zwiększeniem dostępności usług o charakterze społecznym i ochrony zdrowia	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Dokumentacja techniczna, Wizja lokalna Protokół zdawczo-odbiorczy
		Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	551	
		Liczba przedsięwzięć proekologicznych	szt.	1	
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	
		Liczba nowych usług ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	3	
4	Zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej o charakterze kulturalnym – uroczysko Boryk	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Dokumentacja techniczna, Wizja lokalna Protokół zdawczo-odbiorczy
		Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	551	
		Obiekty infrastruktury rekreacyjnej objęte wsparciem	szt.	1	
5	Budowa domu opieki osób starszych	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Dokumentacja techniczna, Wizja lokalna Protokół zdawczo-odbiorczy
		Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	31	
		Liczba przedsięwzięć proekologicznych	szt.	1	
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	

Źródło: Opracowanie własne

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Monitoring celów

W celu określenia realizacji celów i kierunków działań niezbędny jest monitoring wskaźników, które posłużyły do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji. Dane te pozwolą na ocenę działań rewitalizacyjnych.

Tabela 32. Wskaźniki celów rewitalizacji

Wskaźnik	Jednostka miary	Obszar rewitalizacji	Wartość bazowa	Wartość docelowa
<i>Cel: Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza społeczeństwa</i>				
Liczba osób pobierających zasiłki na 100 mieszkańców	osoby	Nowosiółki	9,7	0
Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców	osoby	Nowosiółki	3,2	0
Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	osoby	Waliły-Stacja	0,4	0,2
Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	%	Zarzeczany	2,73	0,0
Liczba powstałych obiektów przeznaczonych do opieki nad seniorami	szt.	Poza obszarem rewitalizacji m. Gródek	-	1
		Nowosiółki	-	1
Liczba nowopowstałych obiektów oferujących nowe miejsca pracy		Nowosiółki, Waliły-Stacja	-	2
<i>Cel: Wsparcie dla osób poszukujących pracy ze szczególnym naciskiem na osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy</i>				
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	osoby	Nowosiółki	9,7	2,0
Liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	%	Zarzeczany	100	30
Procentowy udział osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 bezrobotnych	%	Waliły-Stacja	21,4	5

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Wskaźnik	Jednostka miary	Obszar rewitalizacji	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba obiektów świadczących usługi w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3	szt.	Waliły-Stacja	-	1
Procentowy udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 bezrobotnych	%	Nowosiółki	33,3	10
		Waliły-Stacja	35,7	10
		Zarzeczany	100	10
Cel: Podniesienie aktywności społecznej i rekreacyjnej mieszkańców gminy				
Liczba obiektów przeznaczonych do celów rekreacyjnych i turystycznych	szt.	Waliły-Stacja	-	2
Wzrost frekwencji wyborczej	%	Zarzeczany	46,6	Powyżej średniej dla powiatu
Cel: Poprawa infrastruktury, zagospodarowania, estetyki przestrzeni i podniesienie jakości życia mieszkańców gminy przy zachowaniu standardów ochrony środowiska				
Liczba zmodernizowanych przestrzeni	szt.	Zarzeczany	-	1
		Nowosiółki	-	1
		Waliły-Stacja	-	2
Liczba powstałych lokali usługowych przeznaczonych do wynajmu na cele usług społecznych	szt.	Waliły-Stacja	-	8
Liczba nowopowstałych mieszkań komunalnych	szt.	Waliły-Stacja	-	16
Liczba działających żłobków	szt.	Waliły-Stacja	-	1
Liczba budynków poddanych przebudowie/modernizacji	szt.	Poza obszarem rewitalizacji Gródek mający kluczowy wpływ na obszary rewitalizacji	-	1

Źródło: Opracowanie własne

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

Analiza wskaźników może wykazać, iż przeprowadzone działania rewitalizacyjne nie są efektywne, wtedy konieczne może być wprowadzenie zmian i aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji. Zgodnie z Ustawą aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji odbywa się co najmniej raz na trzy lata. Ocena ta jest poddawana opinii Wójtowi i ogłaszana w Biuletynie Informacji Publicznej. Jeśli ocena wskazuje na potrzebę zmiany programu, Rada Gminy może uchylić uchwałę dotyczącą przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości lub częściowo, na wniosek Wójta lub z własnej inicjatywy.

13. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

W programie rewitalizacji znajduje się opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego społecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- mieszkańcom obszaru rewitalizacji, właścicielom, użytkownikom wieczystym nieruchomości oraz podmiotom zarządzającym nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielniom mieszkaniowym, wspólnotom mieszkaniowym, społecznym inicjatywom mieszkaniowym, towarzystwom budownictwa społecznego oraz członkom kooperatywy mieszkaniowej, którzy współpracują w celu realizacji inwestycji mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych;

- mieszkańcom gminy;
- podmiotom prowadzącym lub planującym prowadzić działalność gospodarczą na obszarze gminy;
- podmiotom prowadzącym lub planującym prowadzić działalność społeczną, w tym organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym, jednostkom samorządu terytorialnego i ich jednostkom organizacyjnym;
- podmiotom działającym na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotom odpowiedzialnym za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji;
- innym podmiotom, w tym organom władzy publicznej.

W celu informowania „na bieżąco” na temat prac nad programem utworzona została zakładka dotycząca Gminnego Programu Rewitalizacji stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Gródek, gdzie są zamieszczane wszelkie informacje dotyczące działań związanych projektem, spotkaniami z mieszkańcami, materiały do konsultacji społecznych, ankiety.

Ponadto na stronie znajdują się materiały dotyczące realizacji projektu tj. ankiety na poszczególnych etapach opracowania programu, fiszki projektowe w celu zgłaszania propozycji projektów przez poszczególne grupy interesariuszy – obie zbierane w formie papierowej i elektronicznej.

Ankiety i fiszki projektowe zostały również rozdane mieszkańcom Gminy podczas spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami.

Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy w Gródek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Gródek.

W wykonaniu art. 6 ust. 3-5 ustawy konsultacje odbyły się w terminie od dnia 3 stycznia 2025 r. do dnia 7 lutego 2025 r. w następujących formach:

- 1) zbierania uwag, propozycji i opinii w wersji papierowej i elektroniczne – zgodnie z określonym formularzem konsultacyjnym,
- 2) spotkania stacjonarnego przeprowadzonego w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Gródek, ul. A. i G. Chodkiewiczów 2, 16-040 Gródek,

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

3) zbierania uwag ustnych.

O sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych Wójt Gminy Gródek poinformował ogłoszeniem z dnia 3 stycznia 2024 r. poprzez:

- a. publikację na portalu <https://infopublikator.pl/>;
- b. wywieszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Gródek;
- c. udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gródek oraz na stronie internetowej www.grodek.pl;
- d. w sposób zwyczajowo przyjęty – wywieszenie na tablicach ogłoszeń w poszczególnych miejscowościach.

Uprawnionymi do uczestnictwa w spotkaniu byli wszyscy mieszkańcy Gminy. Spotkanie odbyło się 31 stycznia 2025 r. o godzinie 15:00, na sali konferencyjnej Urzędu Gminy Gródek, ul. A. i G. Chodkiewiczów 2, 16-040 Gródek. Wzięło w nim udział 18 osób. Mieszkańcy zostali powiadomieni o spotkaniu poprzez wywieszenie informacji w siedzibie Urzędu Gminy Gródek oraz na tablicach ogłoszeń w poszczególnych miejscowościach, a także udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gródek oraz na stronie internetowej www.grodek.pl. Podczas spotkania wyświetlono i omówiono prezentację zawierającą propozycję obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji. Została również przedstawiona pełna diagnoza, w tym obiektywne wskaźniki, które posłużyły do wyznaczenia tych obszarów oraz metodologia ich obliczania.

Przybyli goście mieli możliwość dyskusji na temat wyznaczonych obszarów, przybliżone im zostały zagadnienia i definicje związane z rewitalizacją. Była również możliwość swobodnego wypowiedzenia się na temat wizji proponowanych obszarów rewitalizacji. Po analizie konsultowanych dokumentów i wspólnej rozmowie podziękowano za udział w spotkaniu i zachęcono do czynnego udziału w dalszych konsultacjach społecznych w formie elektronicznej oraz zaproszono do śledzenia wszelkich informacji o rewitalizacji na stronie Gminy.

Konsultacje społeczne na etapie opracowania dokumentu mają postać:

- 1) pisemnej i elektronicznej poprzez zamieszczenie formularza do pobrania na stronie BIP urzędu oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Gródek (<https://bip-uggrodek.wrotapodlasia.pl/>) oraz na stronie internetowej Gminy Gródek (www.grodek.pl). Opinie za pomocą pobranego formularza w sprawie projektu uchwały można było składać na adres e-mail lub formie pisemnej (osobiście, pocztą, kurierem itp.) w Urzędzie Gminy w Gródku;

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

- 2) otwartego spotkania konsultacyjnego, w każdym z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji;
- 3) zbierania uwag ustnych w siedzibie Urzędu Gminy;
- 4) zbierania fiszek projektowych - zbieranie fiszek miało charakter otwarty. Była ona dostępna na stronie internetowej Gminy oraz w przypadku składania uwag w formie ustnej w Urzędzie Gminy Gródek.

Etap wdrożenia GPR

Etap wdrażania GPR jest etapem w którym obszary rewitalizacji są wyprowadzane ze stanu kryzysowego, w związku z tym partycypacja społeczna jest tutaj niezwykle ważna. Na etapie realizacji programu mieszkańcy w dalszym ciągu będą efektywnie włączani w procesy rewitalizacji. Partycypacja społeczna przybierać będzie różne formy. Będą to:

- każdy projekt będzie przedstawiany mieszkańcom w celu akceptacji,
- problemy rewitalizacji poruszane będą na sesjach Rady Gminy,
- organizacja spotkań na których będą poruszane problemy rewitalizacji, w tym przedstawiane będą postępy z realizacji GPR i będą poruszane tematy aktualnie realizowanych projektów oraz projektów planowanych,
- informacje na temat realizowanych projektów będą przedstawiane w dedykowanej zakładce w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gródek.

W ramach prac nad GPR zostanie powołany Komitet Rewitalizacyjny, który będzie odpowiedzialny między innymi za nawiązanie kontaktu z interesariuszami obszarów objętych rewitalizacją.

Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym opis włączenia interesariuszy w przygotowanie GPR, umożliwia uznanie GPR za strategię terytorialną IIT. W dokumencie niniejszym przedstawiono opis włączenia interesariuszy zarówno na etapie prac nad GPR, jak również opisano, jak mechanizmy te będą funkcjonowały na etapie wdrażania poszczególnych przedsięwzięć w przyszłości.

14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gródek nie przewiduje wprowadzenia zmian w uchwałach obowiązujących w gminie Gródek.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

15. ZMIANY W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

15.1. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

W Gminnym Programie Rewitalizacji nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy.

15.2. ZMIANY W PLANIE OGÓLNYM GMINY

Gmina Gródek nie posiada planu ogólnego. Plan ogólny jest w chwili obecnej na etapie opracowania. W tej sprawie podjęta została uchwała Nr III/25/24 z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu ogólnego gminy Gródek.

15.3. NIEZBĘDNE ZMIANY W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Planowane przedsięwzięcia infrastrukturalne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji będą realizowane zgodnie z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stąd też brak konieczności modyfikacji wskazanego dokumentu.

15.4. WSKAZANIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY

Jedynie 0,2% obszaru Gminy Gródek jest objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji brak jest konieczności uchwalenia lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

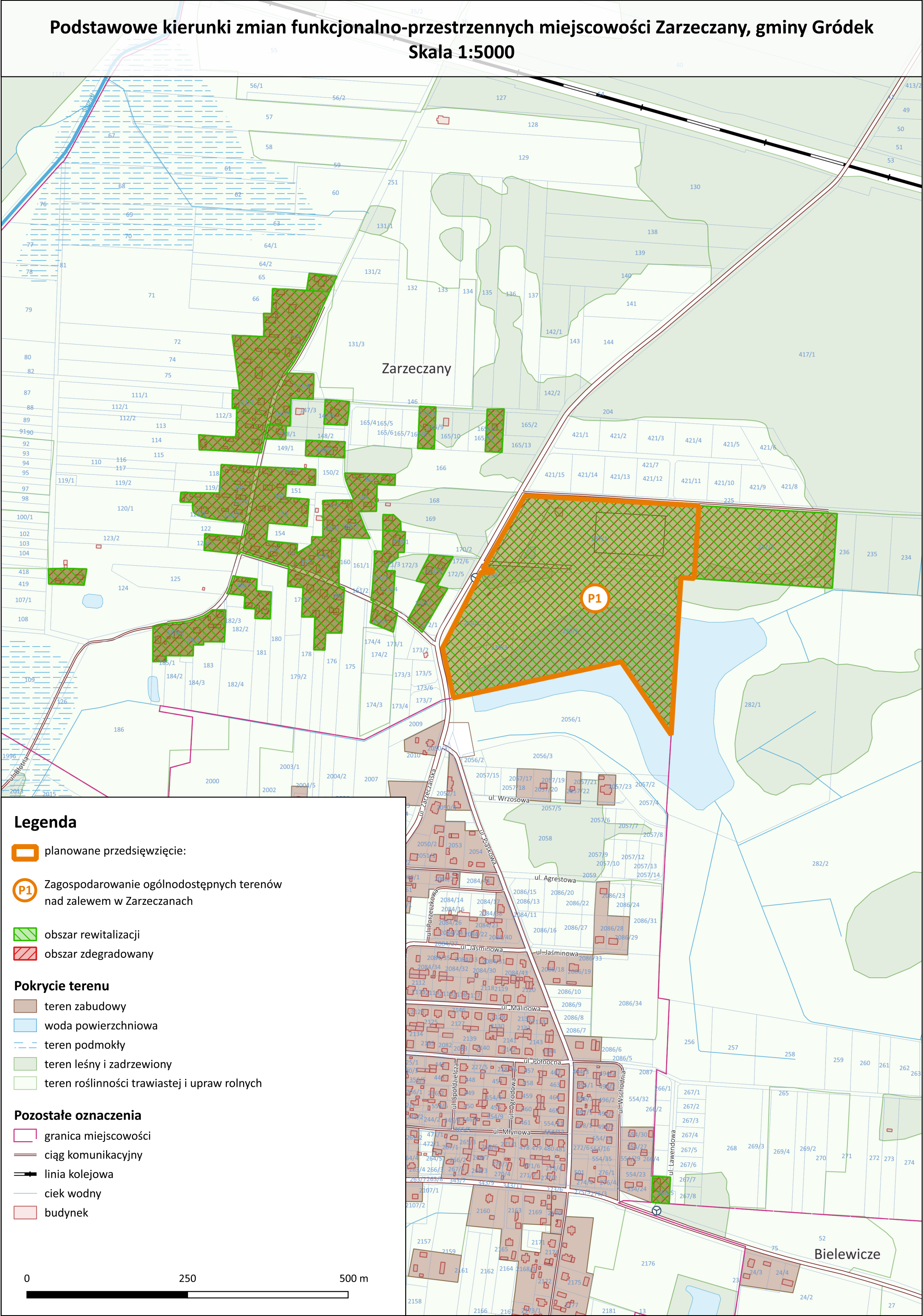
GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRÓDEK

17.SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Gródek</i>	<i>15</i>
<i>Tabela 2. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Gródek</i>	<i>15</i>
<i>Tabela 3. Pomniki przyrody na terenie gminy Gródek.....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 4. Liczba ludności na terenie poszczególnych miejscowości.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 5. Wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym na terenie poszczególnych miejscowości</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 6. Wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie poszczególnych miejscowości</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 7. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie gminy Gródek.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 8. Wskaźnik liczby ludności pobierającej zasiłki na 100 mieszkańców na terenie poszczególnych miejscowości</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 9. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców .</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 10. Wskaźnik liczby mieszkańców pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 11. Wskaźnik liczby bezrobotnych na 100 mieszkańców.....</i>	<i>45</i>
<i>Tabela 12. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 13. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 zarejestrowanych bezrobotnych.....</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 14. Wskaźnik liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 zarejestrowanych bezrobotnych.....</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 15. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców dokonanych na terenie poszczególnych miejscowości</i>	<i>54</i>
<i>Tabela 16. Wskaźnik liczby wykroczeń na 100 mieszkańców dokonanych na terenie poszczególnych miejscowości</i>	<i>55</i>
<i>Tabela 17. Obwodowe Komisje Wyborcze podczas wyborów samorządowych w roku 2024</i>	<i>57</i>
<i>Tabela 18. Wyniki egzaminu ośmioklasisty w roku 2024 na terenie Gminy Gródek.....</i>	<i>58</i>
<i>Tabela 19. Średnie wyniki dla Polski, województwa i powiatu</i>	<i>59</i>
<i>Tabela 20. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na terenie gminy Gródek.....</i>	<i>59</i>
<i>Tabela 21. Ilość i rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Gródek</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 22. Wskaźnik dostępu do kanalizacji sanitarnej na 100 mieszkańców.....</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 23. Wykaz zasobów komunalnych Gminy</i>	<i>64</i>
<i>Tabela 24. Stany kryzysowe w gminie Gródek wg poszczególnych zjawisk - sfera społeczna</i>	<i>68</i>
<i>Tabela 25. Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze rewitalizacji Zarzeczany.....</i>	<i>77</i>
<i>Tabela 26. Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze rewitalizacji Waliły-Stacja</i>	<i>79</i>
<i>Tabela 27. Negatywne zjawiska społeczne w podobszarze rewitalizacji Nowosiółki.....</i>	<i>80</i>
<i>Tabela 28. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych</i>	<i>97</i>
<i>Tabela 29. Komplementarność międzyokresowa projektów.....</i>	<i>99</i>
<i>Tabela 30. Szacunkowe ramy finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji wraz ze źródłami finansowania</i>	<i>102</i>
<i>Tabela 31. Wskaźniki przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....</i>	<i>105</i>
<i>Tabela 32. Wskaźniki celów rewitalizacji</i>	<i>107</i>

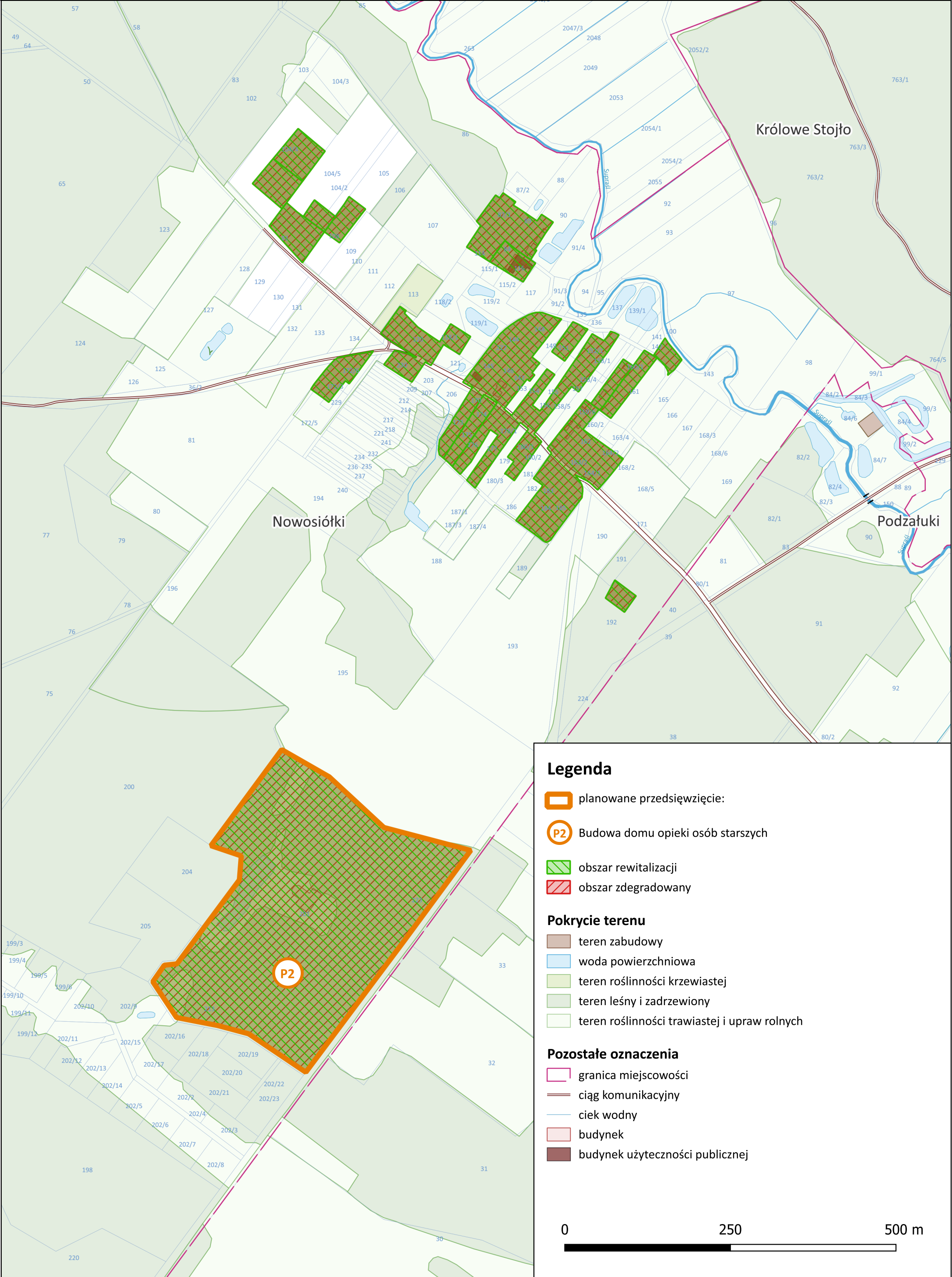
***ZAŁĄCZNIK NR 1 PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN
FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH OBSZARU
REWITALIZACJI***

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych miejscowości Zarzeczany, gminy Gródek
Skala 1:5000

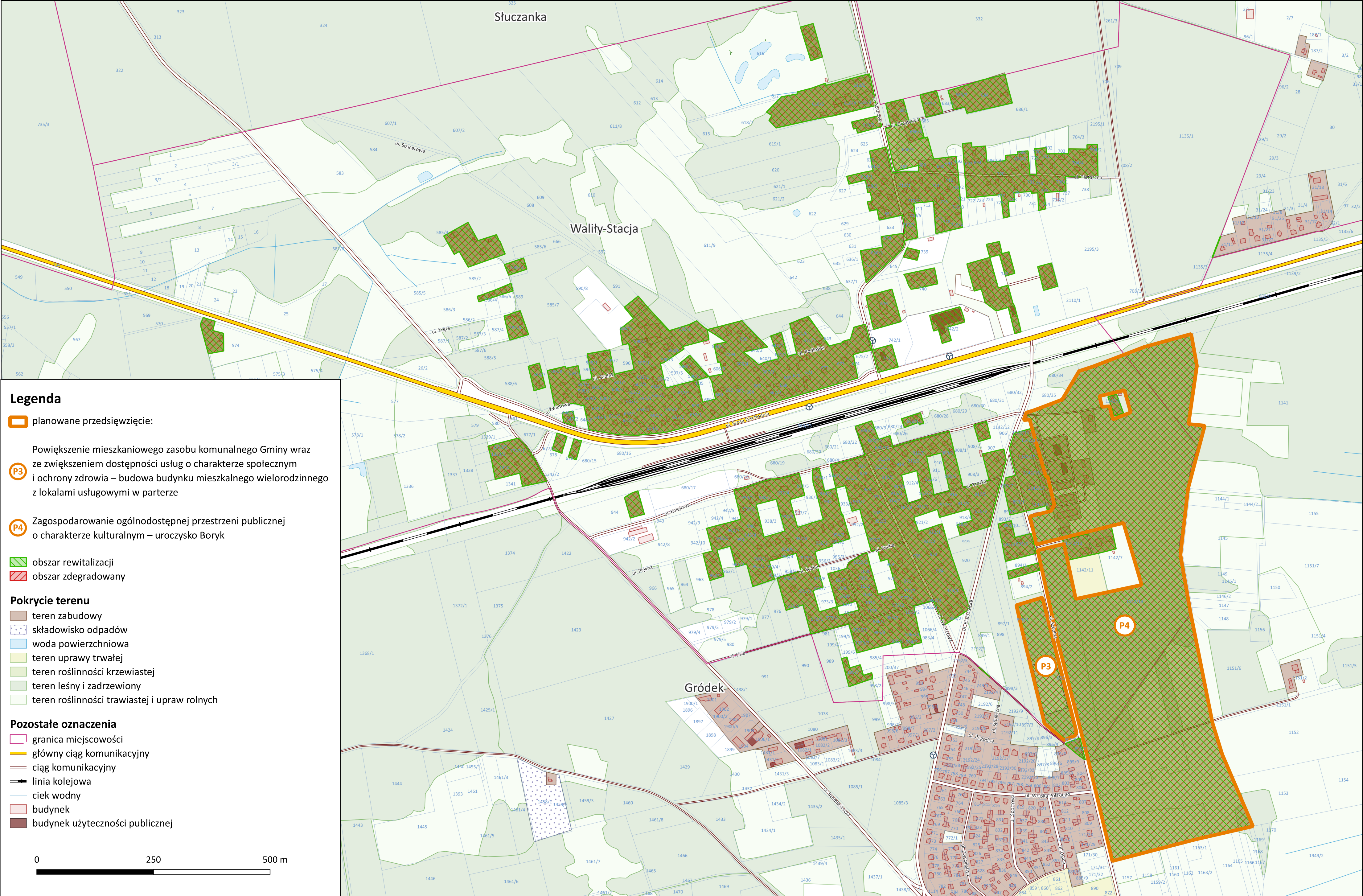

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych miejscowości Nowosiółki, gminy Gródek

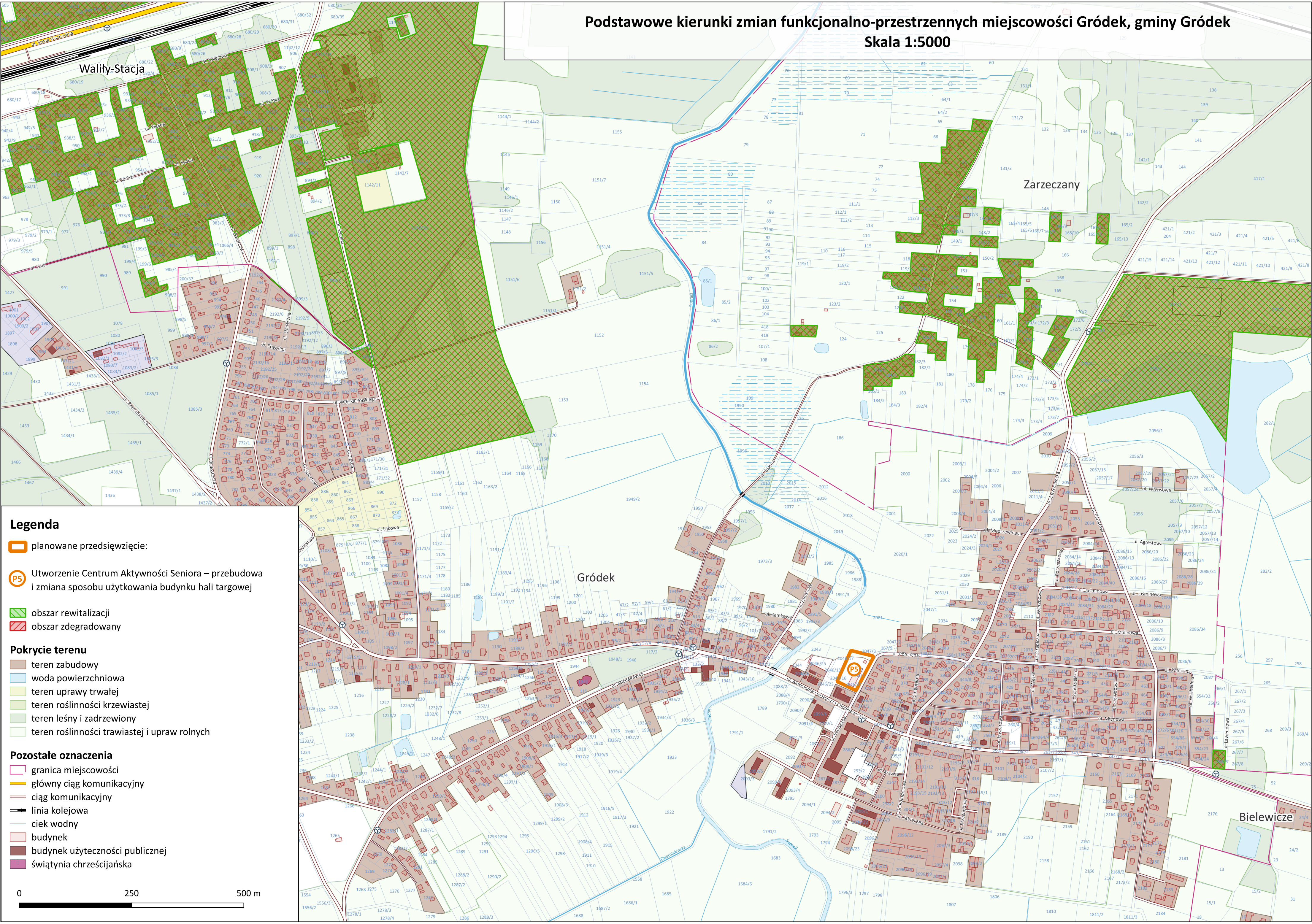
Skala 1:5000

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych miejscowości Waliły-Stacja, gminy Gródek
Skala 1:5000

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych miejscowości Gródek, gminy Gródek
Skala 1:5000

Legenda

 planowane przedsięwzięcie:

 Utworzenie Centrum Aktywności Seniora – przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku hali targowej

 obszar rewitalizacji

 obszar zdegradowany

Pokrycie terenu

- teren zabudowy
- woda powierzchniowa
- teren uprawy trwałej
- teren roślinności krzewiastej
- teren leśny i zadrzewiony
- teren roślinności trawiastej i upraw rolnych

Pozostałe oznaczenia

- granica miejscowości
- główny ciąg komunikacyjny
- ciąg komunikacyjny
- linia kolejowa
- ciek wodny
- budynek
- budynek użyteczności publicznej
- świątynia chrześcijańska

0 250 500 m